

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยเรื่องการเปรียบเทียบความสามารถในการเขียนสร้างสรรค์ และเจตคติต่อการเรียนภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่สอนโดยใช้กระบวนการคิดสร้างสรรค์ กับการสอนปกติ ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมีรายละเอียดนำเสนอตามหัวข้อต่อไปนี้

1. หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4
  - 1.1 ลักษณะของหลักสูตรภาษาไทย
  - 1.2 สาระและมาตรฐานการเรียนรู้ภาษาไทย
  - 1.3 คุณภาพของผู้เรียน
  - 1.4 ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลางชั้นประถมศึกษาปีที่ 4
2. การสอนโดยกระบวนการคิดสร้างสรรค์
  - 2.1 ความหมายของกระบวนการคิดสร้างสรรค์
  - 2.2 วัตถุประสงค์ของกระบวนการคิดสร้างสรรค์
  - 2.3 เทคนิคการจัดการเรียนรู้กระบวนการคิดสร้างสรรค์
  - 2.4 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการคิดสร้างสรรค์
  - 2.5 ขั้นตอนของกระบวนการคิดสร้างสรรค์
  - 2.6 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการคิดสร้างสรรค์
  - 2.7 องค์ประกอบที่สำคัญของการคิดสร้างสรรค์
  - 2.8 การวัดการคิดสร้างสรรค์
3. การสอนปกติ
  - 3.1 ความหมายของการสอนปกติ
  - 3.2 การออกแบบการสอนปกติ
  - 3.3 ขั้นตอนการสอนปกติ
4. ความสามารถในการเขียนสร้างสรรค์
  - 4.1 ความหมายของความสามารถในการเขียนสร้างสรรค์
  - 4.2 ประเภทของการเขียนสร้างสรรค์
  - 4.3 ลักษณะของการเขียนสร้างสรรค์
  - 4.4 จุดมุ่งหมายของการเขียนสร้างสรรค์
  - 4.5 องค์ประกอบของการเขียนสร้างสรรค์

- 4.6 หลักในการสอนเขียนสร้างสรรค์
- 4.7 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการเขียนสร้างสรรค์
- 4.8 การประเมินผลความสามารถในการเขียนสร้างสรรค์
5. เจตคติต่อการเรียนภาษาไทย
  - 5.1 ความหมายของเจตคติต่อการเรียนภาษาไทย
  - 5.2 องค์ประกอบของเจตคติ
  - 5.3 ลักษณะของเจตคติ
  - 5.4 วิธีการวัดเจตคติ
  - 5.5 เครื่องมือวัดเจตคติต่อการเรียนภาษาไทย
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
  - 6.1 งานวิจัยในประเทศ
  - 6.2 งานวิจัยต่างประเทศ

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

1. ลักษณะของหลักสูตรภาษาไทย

หลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ตามหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กำหนดเป็นกรอบ และทิศทางการพัฒนาเป็นหลักสูตรภาษาไทย ของสถานศึกษา เช่นเดียวกับกลุ่มสาระวิชาอื่นๆ สถานศึกษาจะนำไปพัฒนาเป็นหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย และเป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนให้เป็นแนวทางเดียวกันทั้งประเทศ ตามมาตรฐานและตัวชี้วัด ลักษณะสำคัญของหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยมีดังนี้

1.1 กำหนดสาระที่เป็นองค์ความรู้ของกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย (stand) ซึ่งเป็นแก่นความรู้ทางภาษาที่ผู้สอนต้องนำไปขยายรายละเอียด และจัดให้เหมาะสมกับผู้เรียน สภาพแวดล้อม ในท้องถิ่น ประกอบด้วย การอ่าน การเขียน การฟัง การดู และการพูด หลักการใช้ภาษา วรรณคดีและวรรณกรรม

1.2 กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ และตัวชี้วัดชั้นปี เพื่อระบุสิ่งที่ผู้เรียนจะต้องเรียน และสมรรถนะที่ผู้เรียนสามารถปฏิบัติได้ อันเป็นคุณภาพของผู้เรียน ที่ผู้สอนจะยึดแนวทางการจัดการเรียนรู้ตัวชี้วัดชั้นปีในระดับการศึกษาภาคบังคับ (ประถมศึกษาปีที่ 1 - มัธยมศึกษาปีที่ 3) ตัวชี้วัดช่วงชั้นในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (มัธยมศึกษาปีที่ 4-6)

1.3 กำหนดกรอบโครงสร้างเวลาเรียนโดยชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 ใช้เวลาเรียนประมาณ 200 ชั่วโมง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 ใช้เวลาเรียนประมาณ 160 ชั่วโมง ชั้น

มัธยมศึกษาตอนต้น (ม.1-ม.3) 120 ชั่วโมง และระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.4-ม.6) ประมาณ 240 ชั่วโมง

2. สาระและมาตรฐานการเรียนรู้ภาษาไทย

ภาษาไทยเป็นทักษะที่ต้องฝึกฝน จนเกิดความชำนาญในการใช้ภาษา เพื่อการสื่อสารการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ และเพื่อนำไปใช้ในชีวิตจริง

สาระที่ 1 การอ่าน การอ่านออกเสียงคำ ประโยค การอ่านบทร้อยแก้ว คำประพันธ์ชนิดต่าง ๆ การอ่านในใจเพื่อสร้างความเข้าใจ และการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์จากสิ่งที่อ่าน เพื่อนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวัน

สาระที่ 2 การเขียน การเขียนสะกดคำตามอักขรวิธี การเขียนสื่อสารรูปแบบต่าง ๆ การเขียนเรียงความ ย่อความ เขียนรายงานจากการศึกษาค้นคว้า เขียนตามจินตนาการ เขียนวิเคราะห์วิจารณ์ และเขียนสร้างสรรค์

สาระที่ 3 การฟัง การดูและการพูด การฟังและดูอย่างมีวิจารณญาณ การพูด แสดงความคิดเห็น ความรู้สึก พูดลำดับเรื่องราวต่าง ๆ อย่างเป็นเหตุเป็นผล การพูดในโอกาสต่าง ๆ ทั้งเป็นทางการและไม่เป็นทางการ และการพูดเพื่อโน้มน้าวใจ

สาระที่ 4 หลักการใช้ภาษาไทย ศึกษาศรรมชาติ และกฎเกณฑ์ของภาษาไทย การใช้ภาษาให้ถูกต้องเหมาะสมกับโอกาสและบุคคล การแต่งบทประพันธ์ ประเภทต่าง ๆ และอิทธิพลของภาษาต่างประเทศในภาษาไทย

สาระที่ 5 วรรณคดีและวรรณกรรม วิเคราะห์วรรณคดี และวรรณกรรมเพื่อศึกษา ข้อมูล แนวคิด คุณค่า งานประพันธ์ และเพื่อความเพลิดเพลิน การเรียนรู้ และทำความเข้าใจบทเห่ บทร้องเล่นของเด็ก เพลงพื้นบ้านที่เป็นภูมิปัญญาที่มีคุณค่าของไทย ซึ่งได้ถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิด ค่านิยม ขนบธรรมเนียม ประเพณี เรื่องราวของสังคมในอดีต และความงดงามของภาษาเพื่อให้เกิดความซาบซึ้งและภูมิใจในบรรพบุรุษ ที่ได้สั่งสมสืบทอดมาจนถึงปัจจุบัน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, หน้า 37-38)

มาตรฐานการเรียนรู้

มาตรฐาน ท 1.1 ใช้กระบวนการอ่าน การสร้างความรู้ และความคิด เพื่อนำไปใช้ตัดสินใจแก้ปัญหาในการดำเนินชีวิตและมีนิสัยรักการอ่าน

มาตรฐาน ท 2.1 ใช้กระบวนการเขียน เขียนสื่อสาร เขียนเรียงความ ย่อความ และรายงานการศึกษาค้นคว้าอย่างมีประสิทธิภาพ

มาตรฐาน ท 3.1 สามารถเลือกฟังและดูอย่างมีวิจารณญาณ และสร้างสรรค์

มาตรฐาน ท 4.1 เข้าใจธรรมชาติของภาษาและหลักภาษาไทยการเปลี่ยนแปลงของภาษาและพลังของภาษาและรักษาภาษาไทยไว้เป็นสมบัติของชาติ

มาตรฐาน ท 5.1 เข้าใจและแสดงความคิดเห็นวิจารณ์วรรณคดี และวรรณกรรมไทยอย่างเห็นคุณค่า และนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, หน้า 12)

สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ
 ห้องสมุดงานวิจัย
 วันที่ ๐ 5 ต.ค. 2555
 เลขทะเบียน..... 249107
 เลขเรียกหนังสือ.....

3. คุณภาพของผู้เรียน เมื่อจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

อ่านออกเสียงบทร้อยแก้ว และบทร้อยกรองเป็นทำนองเสนาะได้ถูกต้อง อธิบายความหมายโดยตรง และความหมายโดยนัยของคำ ประโยค ข้อความ สำนวน โวหาร จากเรื่องที่อ่าน เข้าใจคำแนะนำ คำอธิบายในคู่มือต่างๆ แยกแยะข้อคิดเห็นและข้อเท็จจริง จับใจความสำคัญของเรื่องที่อ่านและนำความรู้ ความคิดจากเรื่องที่อ่านไปตัดสินใจแก้ปัญหา ในการดำเนินชีวิต มีมารยาท และมีนิสัยรักการอ่าน และเห็นคุณค่าสิ่งที่อ่าน

มีทักษะในการคัดลายมือตัวบรรจงเต็มบรรทัดและครึ่งบรรทัด เขียนสะกดคำ แต่งประโยค และเขียนข้อความตลอดจนเขียนสื่อสาร โดยใช้ถ้อยคำชัดเจน เหมาะสม ใช้แผนภาพ โครงเรื่อง และแผนภาพความคิดเพื่อพัฒนางานเขียน เขียนเรียงความ ย่อความ จดหมายส่วนตัว กรอกแบบรายการต่างๆ เขียนแสดงความรู้สึก และความคิดเห็น เขียนเรื่องตามจินตนาการอย่างสร้างสรรค์ และมีมารยาทในการเขียน

พูดแสดงความรู้-ความคิดเกี่ยวกับเรื่องที่ฟังและดู เล่าเรื่องย่อหรือสรุปจากเรื่องที่ฟัง และดู ตั้งคำถาม ตอบคำถามจากเรื่องที่ฟังและดู รวมทั้งประเมินความน่าเชื่อถือจากการฟัง และดูโฆษณาอย่างมีเหตุผล พูดตามลำดับขั้นตอนเรื่องต่างๆอย่างชัดเจน พูดรายงานหรือประเด็นค้นคว้าจากการฟัง การดู การสนทนา และพูดโน้มน้าวได้อย่างมีเหตุผล รวมทั้งมีมารยาทในการฟัง ดู และพูด

สะกดและเข้าใจความหมายของคำ สำนวน คำพังเพยและสุภาษิต รู้และเข้าใจชนิดและหน้าที่ของคำในประโยค ชนิดของประโยค คำภาษาถิ่นและคำภาษาต่างประเทศในภาษาไทย ใช้คำราชาศัพท์ และคำสุภาพได้อย่างเหมาะสมแต่งประโยค แต่งบทร้อยกรองประเภทกลอนสี่ กลอนสุภาพ และกาพย์ยานี 11

เข้าใจและเห็นคุณค่าวรรณคดีและวรรณกรรมที่อ่าน เล่านิทานพื้นบ้าน ร้องเพลงพื้นบ้านของท้องถิ่น นำข้อคิดเห็นจากเรื่องที่อ่าน ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง และท่องจำบทอาขยานตามที่กำหนดได้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, หน้า 40)

4. ตัวชี้วัดสาระการเรียนรู้แกนกลางกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

ตัวชี้วัด สาระที่ 1 การอ่าน

1. อ่านออกเสียงบทร้อยแก้วและบทร้อยกรองได้ถูกต้อง
2. อธิบายความหมายของคำ ประโยค และสำนวนจากเรื่องที่อ่าน
3. อ่านเรื่องสั้นๆตามเวลาที่กำหนดและตอบคำถามจากเรื่องที่อ่าน
4. แยกข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็นจากเรื่องที่อ่าน
5. คาดคะเนเหตุการณ์จากเรื่องที่อ่านโดยระบุเหตุผลประกอบ
6. สรุปความรู้และข้อคิดจากเรื่องที่อ่านเพื่อนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน

7. อ่านหนังสือที่มีคุณค่าตามความสนใจแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องที่อ่าน

8. มีมารยาทในการอ่าน

ตัวชี้วัด สาระที่ 2 การเขียน

1. คัดลายมือตัวบรรจงเต็มบรรทัดและครึ่งบรรทัด
2. เขียนสื่อสารโดยใช้คำได้ถูกต้องชัดเจนและเหมาะสม
3. เขียนแผนภาพโครงเรื่องและแผนภาพความคิดเพื่อใช้พัฒนางานเขียน
4. เขียนย่อความจากเรื่องสั้นๆ
5. เขียนจดหมายถึงเพื่อนและบิดา มารดา
6. เขียนบันทึกและเขียนรายงานจากการค้นคว้า
7. เขียนเรื่องตามจินตนาการ
8. มีมารยาทในการเขียน

ตัวชี้วัด สาระที่ 3 การฟัง การดู และการพูด

1. จำแนกข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็นจากเรื่องที่ฟังและดู
2. พุดสรุปความจากการฟังและดู
3. พุดแสดงความรู้ ความคิดเห็นและความรู้สึกเกี่ยวกับเรื่องที่ฟังและดู
4. ตั้งคำถามและตอบคำถามเชิงเหตุผลจากเรื่องที่ฟังและดู
5. รายงานเรื่องหรือประเด็นที่ศึกษาค้นคว้าจากการฟัง การดู และการสนทนา
6. มีมารยาทในการฟัง การดู และการพูด

ตัวชี้วัด สาระที่ 4 หลักการใช้ภาษาไทย

1. สะกดคำและบอกความหมายของคำในบริบทต่างๆ
2. ระบุชนิดและหน้าที่ของคำในประโยค
3. ใช้พจนานุกรมค้นหาความหมายของคำ
4. แต่งประโยคได้ถูกต้องตามหลักภาษา
5. แต่งบทร้อยกรองและคำขวัญ
6. บอกความหมายของสำนวน
7. เปรียบเทียบภาษาไทยมาตรฐานกับภาษาถิ่นได้

ตัวชี้วัด สาระที่ 5 วรรณคดี และวรรณกรรม

1. ระบุข้อคิดจากนิทานพื้นบ้านหรือนิทานคติธรรม
2. อธิบายข้อคิดจากการอ่านเพื่อนำไปใช้ในชีวิตจริง
3. ร้องเพลงพื้นบ้าน
4. ท่องอาขยานตามที่กำหนดและบทร้อยกรองที่มีคุณค่าตามความสนใจ

ตาราง 1 สรุปวิเคราะห์ขอบเขต ของการเขียนสร้างสรรค์ จากเอกสารหลักสูตรแกนกลาง
การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

ที่	เอกสาร	สาระและมาตรฐาน
1	หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้น พื้นฐาน 2551 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, หน้า 21, หน้า 37)	1. ภาษาไทยสาระและมาตรฐาน การเรียนรู้ สาระที่ 2 การเขียน มาตรฐาน ท 2.1 ใช้ กระบวนการเขียนเขียนสื่อสาร เขียน เรียงความ ย่อความและเขียนเรื่องราวใน รูปแบบต่างๆ เขียนรายงานข้อมูลข่าว สารสนเทศและรายงานการศึกษาค้นคว้า อย่างมีประสิทธิภาพ
2	สาระและมาตรฐานการเรียนรู้ ภาษาไทย(กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, หน้า 37 - 38)	2. การเขียนสะกตคำ ตามอักขรวิธี การเขียน สื่อสารรูปแบบต่างๆ การเขียนเรียงความ ย่อความเขียนรายงานจากการศึกษาค้นคว้า เขียนตามจินตนาการ เขียนวิเคราะห์ วิจารณ์ และเขียนสร้างสรรค์
3	คุณภาพของผู้เรียน	3. มีทักษะในการ คัดลายมือ ตัวบรรจงเต็ม บรรทัด และครึ่งบรรทัด เขียนสะกตคำ แต่ง ประโยค และเขียนข้อความตลอดจนเขียน สื่อสาร โดยใช้คำถูกต้องชัดเจนเหมาะสม ใช้แผนภาพโครงเรื่อง และแผนภาพ ความคิด เพื่อพัฒนางานเขียน เขียน เรียงความ ย่อความ จดหมายส่วนตัว กรอก แบบรายการต่างๆ เขียนแสดงความรู้สึก และความคิดเห็น เขียนเรื่องตามจินตนาการ อย่างสร้างสรรค์ และมีมารยาทในการเขียน
4	มาตรฐานการเรียนรู้ภาษาไทย (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, หน้า 37)	4. ใช้กระบวนการเขียน เขียนสื่อสาร เขียน เรียงความ เขียนย่อความ และเขียนเรื่องราว ในรูปแบบต่างๆ เขียนรายงานข้อมูล สารสนเทศและรายงานการศึกษาค้นคว้า อย่างมีประสิทธิภาพ

ที่มา: กระทรวงศึกษาธิการ (2551, หน้า 37-38)

จากตาราง 1 พบว่า หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้กำหนดคุณภาพของผู้เรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ในความสามารถเขียนสร้างสรรค์ โดยนักเรียนเขียนแสดงความรู้สึก และความคิดเห็นเขียนเรื่องตามจินตนาการอย่างสร้างสรรค์ ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยยึดสาระที่ 2 การเขียน การเขียนสะกดคำ ตามอักขรวิธี การเขียนสื่อสาร รูปแบบต่างๆ การเขียนเรียงความ ย่อความเขียนรายงานจากการศึกษาค้นคว้า เขียนตามจินตนาการ เขียนวิเคราะห์ วิจารณ์ และเขียนสร้างสรรค์ มาตรฐาน ท 2.1 ใช้กระบวนการเขียนเขียนสื่อสาร เขียนเรียงความ ย่อความ และรายงานการศึกษาค้นคว้าอย่างมีประสิทธิภาพ ในการพัฒนาความสามารถในการเขียนสร้างสรรค์กับนักเรียน

ตาราง 2 โครงสร้างกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่องการเขียนสร้างสรรค์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

ชื่อหน่วยการเรียนรู้	มาตรฐาน การเรียนรู้/ตัวชี้วัด	สาระสำคัญ	เวลา (ชั่วโมง)	น้ำหนัก คะแนน
			(14)	(40)
1.ชีวิตที่ถูกเมิน	ท 2.1 ป.4/2	1.การนำแผนภาพ	2	6
	ท 2.1 ป.4/3	โครงเรื่องไปพัฒนางาน		
	ท 2.1 ป.4/7	2.เขียนเรื่องสร้างสรรค์		
	ท 2.1 ป.4/8	ตามจินตนาการ		
		3. มีมารยาทในการเขียน		
2.โอม!พินิจมหาพิจารณา	ท 2.1 ป.4/2	1.การนำแผนภาพ	2	6
	ท 2.1 ป.4/3	โครงเรื่องไปพัฒนางาน		
	ท 2.1 ป.4/7	2.เขียนเรื่องสร้างสรรค์		
	ท 2.1 ป.4/8	ตามจินตนาการ		
		3. มีมารยาทในการเขียน		
3.แรงพิโรธจากฟ้าดิน	ท 2.1 ป.4/2	1.การนำแผนภาพ	2	6
	ท 2.1 ป.4/3	โครงเรื่องไปพัฒนางาน		
	ท 2.1 ป.4/7	2.เขียนเรื่องสร้างสรรค์		
	ท 2.1 ป.4/8	ตามจินตนาการ		
		3. มีมารยาทในการเขียน		

ตาราง 2 (ต่อ)

ชื่อหน่วยการเรียนรู้	มาตรฐาน การเรียนรู้/ตัวชี้วัด	สาระสำคัญ	เวลา (ชั่วโมง)	น้ำหนัก คะแนน
4.ไวรัสร้ายร้าย	ท 2.1 ป.4/2	1.การนำแผนภาพโครง	2	6
	ท 2.1 ป.4/3	เรื่องไปพัฒนางาน		
	ท 2.1 ป.4/7	2.เขียนเรื่องสร้างสรรค์		
	ท 2.1 ป.4/8	ตามจินตนาการ 3. มีมารยาทในการเขียน		
5.สนุกสนานกับการเล่น	ท 2.1 ป.4/2	1.การนำแผนภาพโครง	2	6
	ท 2.1 ป.4/3	เรื่องไปพัฒนางาน		
	ท 2.1 ป.4/7	2.เขียนเรื่องสร้างสรรค์		
	ท 2.1 ป.4/8	ตามจินตนาการ 3. มีมารยาทในการเขียน		
6.หนูเคยจะบอกให้	ท 2.1 ป.4/2	1.การนำแผนภาพโครง	4	10
	ท 2.1 ป.4/3	เรื่องไปพัฒนางาน		
	ท 2.1 ป.4/7	2.เขียนเรื่องสร้างสรรค์		
	ท 2.1 ป.4/8	ตามจินตนาการ 3. มีมารยาทในการเขียน		

จากตาราง 2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เรียนทั้งหมด 6 หน่วย จำนวน 14 ชั่วโมง ซึ่งผู้วิจัยจะได้นำรูปแบบกระบวนการคิดสร้างสรรค์มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนในหน่วยการเรียนรู้

การสอนโดยกระบวนการคิดสร้างสรรค์

1. ความหมายของกระบวนการคิดสร้างสรรค์

กระทรวงศึกษาธิการ (2543, หน้า 23) กล่าวถึง ความหมายของการเรียนการสอน กระบวนการคิดสร้างสรรค์ ว่า เป็นการเชื่อมเข้าด้วยกันของสิ่งที่ไม่เกี่ยวข้องกัน

สุวิทย์ มูลคำ (2545, หน้า 113) ได้กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้รูปแบบการสอน กระบวน การคิดสร้างสรรค์ หรือการจัดการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์ เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่มุ่ง

พัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียน และ การคิดร่วมกันเป็นกลุ่ม จัดกระบวนการเรียนรู้ตามลำดับขั้นที่กำหนดไว้ โดยอาศัยกระบวนการเปรียบเทียบ จึงจะสามารถเพิ่มความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียนแต่ละคนและของกลุ่มได้

ปราณี สุรสิทธิ์ (2549, หน้า 33) ได้กล่าวไว้ว่า กระบวนการความคิดสร้างสรรค์ (creative process) หมายถึง การคิดหรือกระบวนการ การทำงานของสมองอย่างมีขั้นตอนตลอดจนแก้ปัญหาได้สำเร็จ

ทิตนา แคมมณี (2552, หน้า 252) สรุปว่า กระบวนการคิดสร้างสรรค์ เป็นการให้ผู้เรียนมีโอกาสคิดแก้ปัญหา ด้วยแนวคิดใหม่ๆที่ไม่เหมือนเดิม ไม่อยู่ในสภาพที่เป็นตัวเอง ให้ลองใช้ความคิดในฐานะที่เป็นคนอื่น หรือเป็นสิ่งอื่น สภาพการณ์เช่นนี้จะกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความคิดใหม่ๆ

วัชรา เล่าเรียนดี (2553, หน้า 48) กล่าวไว้ว่า การคิดแบบซินเนคติกส์ (synectics thinking) เป็นวิธีคิดที่แปลกแหวกแนวจากความคิดเดิมๆ ซึ่งคำตอบที่ได้ ไม่อิงข้อเท็จจริง หลักการ และเหตุผล เป็นการคิดที่ต้องใช้ความรู้สึกของตนเอง นำตนเองให้เข้าไปเกี่ยวข้องกับเรื่องใดเรื่องหนึ่งแล้วจินตนาการให้กว้างขวาง หลากหลาย

สรุปได้ว่า กระบวนการคิดสร้างสรรค์ เป็น การทำงานของสมองอย่างมีขั้นตอนอาศัยกระบวนการเปรียบเทียบจึงจะสามารถเพิ่มความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียนแต่ละคน และของกลุ่มได้ เป็นการฝึกคิดให้ผู้เรียนมีโอกาสคิดแก้ปัญหาด้วยแนวคิดใหม่ๆ ที่ไม่เหมือนเดิม

2. วัตถุประสงค์ของกระบวนการคิดสร้างสรรค์

สุวิทย์ มูลคำ, และอรทัย มูลคำ (2545, หน้า 113) กล่าวถึงวัตถุประสงค์ไว้ดังนี้

1. เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์ในการสร้างผลงานที่แปลกใหม่เป็นการคิดที่อิสระในหลายๆวิธีการ

2. เพื่อฝึกความกล้าในการแสดงออก การแสดงความคิดเห็นที่ไม่เหมือนผู้อื่น

ทิตนา แคมมณี (2552, หน้า 252) กล่าวว่า รูปแบบนี้มุ่งพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียน ช่วยให้ผู้เรียนเกิดแนวคิดที่ใหม่แตกต่างไปจากเดิม และสามารถนำความคิดใหม่นั้นไปใช้ให้เป็นประโยชน์ได้

วัชรา เล่าเรียนดี (2553, หน้า 49) กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของการคิดสร้างสรรค์ เป็นการฝึกคิดที่สามารถนำมาจัดกิจกรรมการส่งเสริมพัฒนาการคิดสร้างสรรค์ได้เป็นอย่างดีวิธีหนึ่ง เนื่องจากเป็นการฝึกคิดที่ไม่มีคำตอบตายตัวหรือถูกต้องตามข้อเท็จจริง

สรุปว่าวัตถุประสงค์ของกระบวนการคิดสร้างสรรค์เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์ ในการสร้างผลงานที่แปลกใหม่เป็นการคิดที่อิสระในหลายๆวิธีช่วยให้ผู้เรียนเกิดแนวคิดที่ใหม่แตกต่างไปจากเดิม และสามารถนำความคิดใหม่นั้นไปใช้ให้เป็นประโยชน์ได้

3. เทคนิคการจัดการเรียนรู้กระบวนการคิดสร้างสรรค์

สุวิทย์ มูลคำ, และอรทัย มูลคำ (2545, หน้า 114) ได้กล่าวว่า เทคนิคการจัดการเรียนรู้แบบนี้ตั้งอยู่บนพื้นฐานความเชื่อที่ว่า การนำกระบวนการของความคิดสร้างสรรค์ มาใช้อย่างรู้ตัว ผนวกกับการให้เครื่องมือ เพื่อใช้ในการคิดสร้างสรรค์ จะช่วยให้บุคคลหรือกลุ่มคนเกิดความคิดสร้างสรรค์ขึ้นได้

1. องค์ประกอบด้านความรู้สำคัญมากกว่าด้านสติปัญญา และการไม่มีเหตุผลสำคัญเท่ากับการใช้เหตุผล กล่าวคือการไม่มีเหตุผลทำให้คนไม่ติดอยู่กับกรอบและทำให้ใจเปิดกว้างยอมรับสิ่งต่างๆ เป็นอย่างมากความคิดสร้างสรรค์เป็นเรื่องของการใช้อารมณ์มากกว่าการใช้สติปัญญา

2. เราต้องรู้จักใช้อารมณ์และความไม่มีเหตุผลของตน เพื่อจะได้แก้ไขปัญหาโดยวิธีการแปลกใหม่ยิ่งขึ้น

อย่างไรก็ตามเราต้องสามารถควบคุมอารมณ์และความไม่มีเหตุผลของตนได้ เพื่อใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อการคิดสร้างสรรค์ ทั้งนี้โดยใช้เครื่องมือที่เรียกว่า การเปรียบเทียบอุปมาอุปไมย (analogy)

ปราโมทย์ จันทรเรือง (2552, หน้า 390 - 391) ได้กล่าวถึงกิจกรรมการพัฒนากระบวนการคิดสร้างสรรค์ไว้ดังต่อไปนี้

1. ให้นักเรียนเติมรูปภาพที่ยังไม่สมบูรณ์ ให้สมบูรณ์
2. ให้นักเรียนสร้างภาพจากรูปวงกลม สีเหลี่ยมที่กำหนดให้เป็นภาพต่างๆ และให้ตั้งชื่อภาพ
3. ให้นักเรียนบอกประโยชน์ของสิ่งของ เช่น กระจ่าง ผ้าพันคอ กระดาษหนังสือพิมพ์ มาให้มากที่สุด
4. ให้นักเรียนบอกเหตุการณ์ที่จะเป็นผล ถ้าเหตุการณ์สมมุติบางอย่างเป็นจริง เช่น อะไรจะเกิดขึ้นถ้าน้ำท่วมโลก
5. ตั้งประเด็นสถานการณ์ที่มีความขัดแย้ง หรือกลับตาลปัตรกับความเป็นจริง ให้นักเรียนพิจารณา เห็นด้วย/ไม่เห็นด้วย หรือ เป็นไปได้/เป็นไปไม่ได้ เช่น คนจนมีความสุขกว่าคนรวย ความสวยเป็นอันตราย
6. ให้นักเรียนคิดพิจารณา วิเคราะห์คุณสมบัติ หรือลักษณะที่ปรากฏอยู่ในสิ่งต่างๆ ในแนวทางหรือมุมมองที่แปลกแตกต่างจากที่เคย หรือคิดไม่ถึง
7. ให้นักเรียนฝึกคิดอุปมา เปรียบเทียบลักษณะที่คล้ายคลึง เทียบเคียงกัน ในสิ่งต่างๆ เช่น จานกับนาฬิกา ที่จอตกรถกับรังผึ้ง ร่างกายกับประชาธิปไตย
8. ให้นักเรียนคิดพิจารณา ความคลาดเคลื่อน หรือสิ่งที่ขาดหายไปจากความจริง ความผิดปกติ หรือไม่สมบูรณ์ของข้อมูล ความรู้ และเหตุการณ์ต่างๆ
9. ให้นักเรียนมีโอกาสได้คิดหาวิธีการที่จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง

การปรับปรุงหรือทดแทนในแนวทางที่ใหม่ แปลก แตกต่างจากที่มีอยู่เดิม เช่น คิดทำอาหารจานใหม่ หรือคิดปรับปรุงบุคลิกภาพที่เป็นปัญหาของตัวเอง

10. สร้างสถานการณ์เพื่อช่วยฝึกให้นักเรียนคลายความยึดมั่นจากนิสัยที่เคยชิน หรือความเชื่อเดิมๆ เพื่อให้คิดยืดหยุ่น ปรับความคิดได้กับสภาพการณ์ใหม่ๆ

11. เปิดโอกาสให้นักเรียนได้คิดสร้างสรรค์สิ่งใหม่จากโครงสร้างสิ่งเดิม เช่น ให้คิดเขียนคำขวัญในโอกาสพิเศษต่างๆ ให้แปลกแตกต่าง และมีความหมายมากกว่าเดิม

12. กำหนดงานให้นักเรียนทำการศึกษา ค้นคว้า รวบรวมข้อมูลจากแหล่งต่างๆ ทั้งในแง่ประวัติศาสตร์ การบรรยายให้เหตุผล และการทดลอง ฝึกความทนได้ต่อสภาวะที่คลุมเครือไม่ชัดเจน เช่น ให้เขียนเรียงความจากการดูภาพซ้อนที่มองเห็นรายละเอียดไม่ชัดเจน หรือวาดภาพจากเพลงที่ยังฟังไม่จบ

13. กำหนดให้นักเรียนปรับเปลี่ยนตนเอง ให้เหมาะสมกับการพัฒนา โดยฝึกให้คิดพิจารณาศึกษา ประวัติ มทเรียน หรือข้อมูลต่างๆ แล้วนำมาเป็นแง่คิดหรือตัวอย่างที่ทำให้ตัวเองมีมุมมองและแนวคิดที่หลากหลายมากขึ้น

14. กำหนดให้นักเรียนได้ศึกษาคุคคลสำคัญที่มีประวัติความคิดสร้างสรรค์โดยพิจารณา ในแง่ของบุคลิกลักษณะ และกระบวนการคิดของเขาที่นำไปสู่การสร้างสรรค์ผลงาน

15. สร้างสถานการณ์ให้นักเรียนประเมิน โดยบอกถึงผลที่เกิดขึ้น และแนวโน้มที่จะตามมาหลังจากการเกิดสถานการณ์ นั้นๆ ซึ่งนักเรียนจะต้องใช้ข้อมูล ความรู้เดิม และการคิดอย่างมีเหตุผลเข้ามาประกอบด้วย เช่น ถ้าไม่มีต้นไม้เหลืออยู่เลยโลกนี้จะเป็นอย่างไร

16. กำหนดให้นักเรียนได้พัฒนาทักษะการอ่านอย่างสร้างสรรค์เป็นการอ่านจับใจความ และขยายพรหมแดนแห่งความคิด และจินตนาการ ให้กว้างไกล

17. กำหนดให้นักเรียนได้พัฒนาทักษะการเขียนอย่างสร้างสรรค์ โดยให้แสดงความรู้สึกรู้สึกนึกคิด และจินตนาการโดยการเขียน

18. ให้นักเรียนฝึกพัฒนาทักษะในการจินตนาการ มองเห็นภาพในมิติต่างๆ ที่แปลกใหม่กว่าเดิม โดยให้แสดงความคิดจากมุมมองที่แปลกใหม่ ซึ่งอาจทำได้โดยการวาดภาพ หรือการใช้ภาษา เช่น วาดภาพบ้านในโลกอนาคต หรือแต่งเรียงความเรื่องทัศนคติของคนในอีก 50 ปีข้างหน้า

สรุปได้ว่า กระบวนการคิดสร้างสรรค์นั้นมีเทคนิคที่หลากหลาย โดยอาศัยความคิดสร้างสรรค์ ประสบการณ์ จินตนาการ การเปรียบเทียบอุปมาอุปไมย เพื่อนำมาจัดระบบความคิดให้เชื่อมโยงสัมพันธ์กัน และถ่ายทอดมาเป็นผลงาน

4. ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการคิดสร้างสรรค์

จอยส์, และวีล (Joyce, & Weil, 1966, pp.217-239) กล่าวว่า ซินเนคติกส์ เป็นวิธีสอนพัฒนาความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ที่น่าสนใจวิธีหนึ่ง โดยกล่าวตามความคิดของ กอร์ดอน (Gordon) และผู้ช่วยของเขาที่มีความเชื่อพื้นฐานเกี่ยวกับความคิดสร้างสรรค์ไว้ 4 ประการ คือ

1. ความคิดสร้างสรรค์เกิดขึ้นเสมอและมีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตประจำวัน
ของมนุษย์

2. กระบวนการของความคิดสร้างสรรค์ไม่ใช่สิ่งลึกลับซับซ้อนแต่สามารถอธิบาย
และฝึกฝนตนให้มีระดับความคิดสร้างสรรค์เพิ่มขึ้น

3. การคิดสร้างสรรค์ที่เกิดขึ้นในศาสตร์วิชาการ สาขาต่างๆ มีลักษณะคล้ายคลึง
กัน ไม่ว่าจะเป็นด้านศิลปะ วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ หรือวิศวกรรมศาสตร์ ศาสตร์เหล่านี้
จำเป็นต้องใช้กระบวนการทางสติปัญญาเข้าเกี่ยวข้องในการคิดสร้างสรรค์ทั้งสิ้น

4. การคิดสร้างสรรค์ของคน คนเดียวหรือกลุ่มคน มีลักษณะใกล้เคียงกันมาก
ทั้งกระบวนการคิดและผลงานที่ได้

ทิตนา แคมมณี (2552, หน้า 252) ได้กล่าวถึงแนวคิด กอร์ดอน (Gordon) ที่กล่าว
ว่าบุคคลทั่วไปมักยึดติด กับวิธีการคิดแก้ปัญหาแบบเดิมๆ ของตนโดยไม่คำนึงถึงความคิดของ
คนอื่น ทำให้การคิดของตนคับแคบ และไม่สร้างสรรค์ บุคคลจะเกิดความคิดสร้างสรรค์แตกต่าง
ไปจากเดิมได้หากมีโอกาสได้ลองคิดแก้ปัญหาด้วยวิธีการที่ไม่เคยคิดมาก่อน หรือคิดโดยสมมติ
ตัวเองเป็นคนอื่น และถ้ายังให้บุคคลจากหลายกลุ่มประสบการณ์ มาช่วยกันแก้ปัญหา ก็จะได้
วิธีการที่หลากหลายขึ้น และมีประสิทธิภาพมากขึ้น ดังนั้น กอร์ดอน (Gordon) จึงได้เสนอให้
ผู้เรียนมีโอกาสคิดแก้ปัญหา ด้วยแนวคิดใหม่ๆที่ไม่เหมือนเดิม ไม่อยู่ในสภาพที่เป็นตัวเอง ให้
ลองใช้ความคิดในฐานะที่เป็นคนอื่น หรือเป็นสิ่งอื่นสภาพการณ์เช่นนี้จะกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิด
ความคิดใหม่ๆ ขึ้นได้ กอร์ดอน (Gordon) ได้เสนอวิธีการคิดเปรียบเทียบแบบอุปมาอุปไมย
เพื่อใช้ในการกระตุ้นความคิดใหม่ๆไว้ 3 แบบ คือ การเปรียบเทียบแบบตรง การเปรียบเทียบ
บุคคลกับสิ่งของ และการเปรียบเทียบคำคู่ขัดแย้ง วิธีการนี้มีประโยชน์มากเป็นพิเศษ สำหรับ
การเรียนรู้เกี่ยวกับการเขียน และการพูดอย่างสร้างสรรค์ รวมทั้งการสร้างสรรค์งานศิลปะ

วิธีการซินเนคดิกส์ อาศัยกิจกรรมการเปรียบเทียบอุปมาอุปไมยเป็นหลักในการจัด
กิจกรรม คือ

1. การเปรียบเทียบแบบตรง เป็นการเปรียบเทียบทางตรงของสิ่งของ 2 สิ่ง หรือ
มากกว่า สิ่งที่น่ามาเปรียบเทียบอาจเป็นคน สัตว์ พืช หรือสิ่งของ โดยของที่น่ามาเปรียบเทียบ
ไม่จำเป็นต้องเหมือนกันทุกประการ จุดประสงค์ก็คือเพื่อให้มองเห็นปัญหาอีกแนวหนึ่ง หรือ
เพื่อให้เกิดความคิดใหม่ซึ่งอาจนำมาใช้แก้ปัญหาที่ต้องการได้ ตัวอย่างเช่น วิศวกรท่านหนึ่งเผ่า
สังเกตดูหอนอนเจาะท่อนไม้ เป็นรูคล้ายอุโมงค์ ทำให้วิศวกรผู้นี้เกิดความคิดเริ่มสร้างท่ออุโมงค์
ทำงานได้น่าขึ้นมา

2. การเปรียบเทียบบุคคลกับสิ่งของ การเปรียบเทียบแบบนี้นักเรียนต้องทำตน
เสมือนเป็นสิ่งที่ต้องการเปรียบเทียบและบรรยายความรู้สึกที่เกิดขึ้นเมื่อตนเป็นสิ่งนั้น สิ่งที่จะ
เปรียบเทียบอาจเป็นคน พืช สัตว์ หรือสิ่งของ เช่นให้นักเรียนสมมติตัวเองเป็นรถยนต์ ใน
รถยนต์ แล้วบอกว่าคุณรู้สึกอย่างไรเมื่อรถติดเครื่องในตอนเช้า หรือเมื่อไฟเบตเตอร์หมด

หรือเมื่อรถติดไฟแดงการที่นักเรียนต้องสมมติตัวเองเป็นสิ่งหนึ่งทำให้เหลือความเป็นตัวเองชั่วคราว และการต้องเปรียบเทียบจะทำให้นักเรียนเกิดความแปลกใหม่ และความคิดสร้างสรรค์ขึ้นได้ บุคคลอาจเอาความรู้สึกของตนเองไปใส่ในสิ่งที่สมมติและบรรยายความรู้สึกออกมาได้ การเปรียบเทียบคำคู่ขัดแย้ง เป็นการใช้คำเปรียบเทียบ 2 คำ ที่มีความหมายขัดแย้งกันหรือตรงกันข้ามมาอธิบายลักษณะของคน สัตว์ พืช หรือสิ่งของที่ต้องการยกตัวอย่างคำ เช่น ฉลาดในเรื่องใจ หรือ สวยโทรมๆ

การสอนแบบซินเนคดิกส์ อาศัยกิจกรรมการเปรียบเทียบทั้ง 3 วิธี ตัวอย่างคำถามที่กระตุ้นให้นักเรียนคิดเปรียบเทียบ มีดังนี้

1. ตัวอย่างคำถามที่กระตุ้น การเปรียบเทียบทางตรง ได้แก่ ผลส้มเหมือนหรือต่างกับลูกฟุตบอล อะไรเบาากว่ากัน เสียงกระซิบหรือชนลูกแมว
2. ตัวอย่างคำถามที่กระตุ้นการใช้ตัวเองเปรียบเทียบกับสิ่งอื่น ได้แก่ ถ้าท่านเป็นก้อนเมฆขณะนี้ท่านอยู่ที่ไหน และกำลังทำอะไรอยู่ ท่านจะรู้สึกอย่างไรเมื่อถูกแสงอาทิตย์เผาจนแห้งผาก สมมติว่าท่านเป็นหนังสือเล่มที่ท่านชอบที่สุด จงบรรยายตัวเอง
3. ตัวอย่างคำถามที่กระตุ้นการเปรียบเทียบ ด้วยคำคู่ขัดแย้ง หรือตรงข้าม ได้แก่ บอกได้ไหมว่า เครื่องมือหรือเครื่องใช้ไฟฟ้าชนิดไหนที่ชอบยิ้มและทำบึ้งขณะเดียวกัน

วิชรา เล่าเรียนดี (2553, หน้า 48) กล่าวว่า การคิดแบบซินเนคดิกส์เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ประกอบการคิดเปรียบเทียบอุปมาอุปไมย (analogy or metaphor) ซึ่งการคิดเปรียบเทียบ ยังแบ่งได้ 3 ระดับ คือ

1. การเปรียบเทียบโดยตรง (direct analogy) เป็นการฝึกคิดเปรียบเทียบ ที่เปรียบเทียบของสิ่งหนึ่งกับอีกสิ่งหนึ่งหรือให้เหตุผลว่า ทำไมของสิ่งนี้จึงเหมือนกับสิ่งนั้นเป็นต้นดังตัวอย่าง เช่น 1) ส้มเหมือนสิ่งมีชีวิตใด? 2) โรงเรียนเหมือนกับสลัดผักอย่างไร? 3) ระหว่างเสียงกระซิบกับชนแมว อะไรนุ่มกว่ากัน ? และ 4) ทำไมหมีโคอาลาชอบกินโยเกิร์ต ? คำตอบที่ได้จะเป็น การจินตนาการเอาเอง ซึ่งจะแตกต่างกันไปในแต่ละบุคคลที่มีความคิด และเหตุผลค่อนข้างจะแตกต่างกัน แต่ก็สามารถนำความคิดเห็นนั้นมาแลกเปลี่ยนกันและกันได้
2. การเปรียบเทียบกับตนเอง (personal analogy) เป็นการฝึกคิด ที่เปรียบเทียบตนเองกับสิ่งใดสิ่งหนึ่ง หรือเปรียบเทียบว่าถ้าตนเองเป็นสิ่งนั้นแล้วจะเป็นอย่างไรหรือรู้สึกอย่างไร เช่น 1) ท่านรู้สึกอย่างไรถ้าแสงอาทิตย์เผาตัวเองให้ละลาย 2) ถ้าท่านเป็นก้อนเมฆท่านจะอยู่ที่ไหนและทำอะไร และ 3) และถ้าท่านเป็นหนังสือเล่มโปรดของท่าน ท่านจะเป็นอย่างไรรู้สึกอย่างไร เป็นต้น คำตอบที่ได้จากคำถามเหล่านี้จะแสดงถึงความรู้สึกของตัวท่านที่เป็นสิ่งนั้นๆ แต่ขึ้นอยู่กับสิ่งที่นำมาเปรียบเทียบเป็นตัวท่าน ท่านจะรู้จักมันดีหรือไม่ นั่นคือ การตอบคำถามในระดับเปรียบเทียบดังกล่าว ต้องใช้จินตนาการของความรู้ ความเข้าใจในสิ่งที่เปรียบเทียบเป็นพื้นฐานการคิดและจินตนาการที่ลึกและกว้างขวาง

3. การเปรียบเทียบความขัดแย้ง (compressed conflict) เป็นการฝึกคิดที่เป็น การเปรียบเทียบระหว่างสิ่งที่ตรงกันข้ามกัน ซึ่งการหาคำตอบ ต้องใช้ความคิดและจินตนาการ ซึ่งเกี่ยวกับของที่มีลักษณะแตกต่างกัน เช่น คอมพิวเตอร์มีลักษณะขี้อาย และก้าวร้าวอย่างไร เครื่องจักรเหมือนกับการยิ้ม และการขมวดคิ้วอย่างไร คนคุ่นเคยกันเป็นศัตรูกันอย่างไร ฯลฯ ดังนั้น ทักษะการคิดเปรียบเทียบความขัดแย้งมีความซับซ้อนมากที่สุด ที่ต้องอาศัยความคิด สร้างสรรค์ และจินตนาการที่กว้างขวาง ลึกซึ้งซึ่งจะต้องได้รับการฝึกบ่อยๆ

สรุปได้ว่า กระบวนการคิดสร้างสรรค์เป็นกระบวนการที่ใช้วิธีการเปรียบเทียบ หลากหลายลักษณะ เพื่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ เกิดจินตนาการ ตามสติปัญญาของตน โดย ที่ไม่ซ้ำแบบใคร

5. ขั้นตอนกระบวนการคิดสร้างสรรค์

อารี รังสินันท์ (2528, หน้า 8) ได้เสนอกระบวนการคิดสร้างสรรค์ ของ แอนเดอร์สัน (Anderson) ว่าความแตกต่างของบุคคลอยู่ที่ความคิดสร้างสรรค์ และประสบการณ์เป็นสำคัญ จึงได้ แบ่งกระบวนการคิดสร้างสรรค์ ออกเป็น 6 ขั้นตอน คือ

- ขั้นที่ 1 มีความสนใจและรู้ถึงความต้องการของจิตใจและสมอง
- ขั้นที่ 2 รวบรวมข้อมูลต่างๆ ที่มีความสัมพันธ์และสิ่งที่น่าสนใจ
- ขั้นที่ 3 ไตร่ตรองถึงการวางแผน โครงร่างและรูปแบบของงาน
- ขั้นที่ 4 ผลจากข้อ 1-3 ทำให้เกิดจินตนาการ
- ขั้นที่ 5 สร้างจินตนาการออกมาให้เป็นความจริง และแสดงผลให้เห็นเด่นชัด
- ขั้นที่ 6 รวบรวมความคิดและแสดงออกมาในรูปแบบของผลงาน

กระทรวงศึกษาธิการ (2536, หน้า 11) ได้กล่าวถึง กระบวนการคิดของ วอลลาส (Wallas) ว่า กระบวนการคิดสร้างสรรค์มี 4 ขั้นตอน คือ

1. ขั้นเตรียม (preparation) เป็นขั้นตอนเตรียมข้อมูลต่างๆ เช่น ข้อมูลเกี่ยวกับ การกระทำหรือแนวทางที่ถูกต้อง หรือข้อมูลระบุปัญหา หรือข้อมูลที่เป็นข้อเท็จจริง ฯลฯ
2. ขั้นความคิดคุกรุ่น หรือระยะฟักตัว (incubation) เป็นขั้นที่ยังวัดระบบ ความคิดไม่ได้
3. ขั้นความคิดกระจ่างชัด (illumination) เป็นขั้นที่จัดระบบความคิดสามารถ เชื่อมโยงความคิดให้สัมพันธ์กันจนมองเห็นภาพ
4. ขั้นทดสอบความคิดและพิสูจน์ให้เห็นจริง (verification) เป็นขั้นที่ได้รับ ความคิด 3 ขั้น จากข้างต้น เพื่อพิสูจน์ว่าเป็นความคิดที่เป็นจริง และถูกต้อง ถ้าเป็นนักเขียนขั้น นี้เป็นขั้นของการลงมือเขียน

ทอแรนซ์ (Torrance, 1973, pp. 63-184) ได้แบ่งขั้นตอนของกระบวนการคิดสร้างสรรค์ไว้ ดังนี้

ขั้นที่ 1 การค้นหาความจริง (fact finding) เป็นการพิจารณาหาคำตอบอันเกิดจากความสับสนวุ่นวายภายในใจ เป็นขั้นตอนของความพยายาม ประมวลความคิดหลายรูปแบบเข้ามาไว้ด้วยกัน

ขั้นที่ 2 การค้นพบปัญหา (problem finding) รู้ว่ามีปัญหาเกิดขึ้น หรือมองเห็นปัญหา

ขั้นที่ 3 การตั้งสมมติฐาน (idea - finding) เมื่อรู้ว่ามีปัญหาเกิดขึ้นก็พยายามคิดและตั้งสมมติฐาน และรวบรวมข้อมูลต่างๆ เพื่อนำมาใช้ในการทดสอบสมมติฐาน

ขั้นที่ 4 การค้นพบคำตอบ (solution - finding) เป็นขั้นตอนที่พบคำตอบจากการทดสอบสมมติฐาน

ขั้นที่ 5 การยอมรับผลการค้นพบ (acceptance - finding) ขั้นนี้เป็นการยอมรับคำตอบที่ได้จากการพิสูจน์เรียบร้อยแล้วจะแก้ปัญหาให้สำเร็จได้อย่างไรและต่อจากจุดนี้การแก้ปัญหา หรือการค้นพบยังไม่จบตรงนี้แต่ที่ได้จากการพบ จะนำไปสู่หนทางที่จะเกิดแนวคิดใหม่หรือสิ่งใหม่ต่อไปที่เรียกว่า new challenge

จอยส์, และวีล (Joyce, & Weil, 1966, pp. 217-239) กล่าวว่า การสอนแบบซินเนคติกส์ มี 2 วิธีด้วยกัน คือ แบบที่ 1 ใช้เพื่อสร้างผลงานที่แปลกใหม่ และแบบที่ 2 ใช้เพื่อสร้างความคุ้นเคยกับสิ่งที่ยังไม่รู้จัก การจะใช้วิธีแบบที่ 1 หรือแบบที่ 2 ย่อมขึ้นอยู่กับ จุดมุ่งหมายของการสอน

ซินเนคติกส์ แบบที่ 1 เพื่อสร้างผลงานที่แปลกใหม่ มีขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 บรรยายสถานการณ์ ขั้นนี้ครูให้นักเรียนบรรยายสถานการณ์หรือหัวข้อตามที่นักเรียนมองเห็น

ขั้นที่ 2 การเปรียบเทียบตรง ขั้นนี้นักเรียนเปรียบเทียบทางตรง แล้วเลือกสิ่งที่ดีที่สุดมาอธิบายให้กว้างขวางขึ้น

ขั้นที่ 3 การเปรียบเทียบกับตนเอง ขั้นนี้นักเรียนเปรียบเทียบสิ่งที่เลือกในขั้นที่ 2 กับตนเอง

ขั้นที่ 4 การหาคำคู่ที่มีความหมายขัดแย้งกัน จากการบรรยายในขั้นที่ 2 และขั้นที่ 3 นักเรียนคิดหาคำที่มีความหมายค้านกันมาหลาย ๆ คู่แล้วเลือกคู่ที่ดีที่สุด

ขั้นที่ 5 การเปรียบเทียบทางตรง ขั้นนี้นักเรียนคิดหาการเปรียบเทียบทางตรงโดยใช้คำคู่ที่เลือกในขั้นที่ 4

ขั้นที่ 6 ตรวจสอบปัญหา เริ่มแรกอีกครั้ง ขั้นนี้ผู้สอนให้นักเรียนหันกลับมาสำรวจปัญหาเริ่มแรกแล้วใช้การเปรียบเทียบขั้นสุดท้ายโดยใช้ประสบการณ์ทั้งหมดที่ได้กระบวนการซินเนคติกส์เข้าช่วย

จินเนดิกส์ แบบที่ 2 เพื่อสร้างความคุ้นเคยกับสิ่งที่ยังไม่รู้จัก มีขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 การให้ข้อมูล ผู้สอนให้ข้อมูลเกี่ยวกับข้อใหม่

ขั้นที่ 2 การเปรียบเทียบ ผู้สอนแนะนำการเปรียบเทียบทางตรง แล้วให้ผู้เรียนบรรยายถึงการเปรียบเทียบนั้น

ขั้นที่ 3 การเปรียบเทียบกับตนเอง ผู้สอนให้นักเรียนเปรียบเทียบหัวข้อใหม่กับตนเอง

ขั้นที่ 4 การบรรยายถึงความสัมพันธ์ในส่วนที่เป็นไปได้ ผู้เรียนอธิบายถึงการเปรียบเทียบในส่วนที่เหมือนกัน

ขั้นที่ 5 บรรยายถึงความสัมพันธ์ในส่วนที่เป็นไปไม่ได้ ผู้เรียนอธิบายว่าการเปรียบเทียบใช้ไม่ได้ในส่วนตัว

ขั้นที่ 6 การสำรวจ ผู้เรียนสำรวจหัวข้อใหม่ที่ต้องการ

ขั้นที่ 7 การเปรียบเทียบ ผู้เรียนเปรียบเทียบระหว่างหัวข้อใหม่ กับสิ่งที่คิดขึ้นมาด้วยตนเอง และบรรยายถึงส่วนที่ของ 2 สิ่งคล้ายกันและส่วนที่การเปรียบเทียบใช้ไม่ได้หรือเป็นไปไม่ได้

ทิตนา แคมมณี (2552, หน้า 253) กล่าวถึงขั้นตอนของการจัดการเรียนรู้รูปแบบการสอนกระบวนการคิดสร้างสรรค์ ไว้ดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นนำ ผู้สอนให้ผู้เรียนทำงานต่างๆ ที่ต้องการให้ผู้เรียนทำ เช่น ให้เขียน บรรยาย เล่า ทำ แสดง วาดภาพ สร้าง ปั้น เป็นต้น ผู้เรียนทำงานนั้นๆ ตามปกติที่เคยทำเสร็จแล้ว ให้เก็บผลงานไว้ก่อน

ขั้นที่ 2 ขั้นการสร้างอุปมาแบบตรง เปรียบเทียบแบบตรง ผู้สอนเสนอคำคู่ให้ผู้เรียนเปรียบเทียบความเหมือน และความแตกต่าง เช่น ลูกบอลกับมะนาว เหมือนหรือต่างกันอย่างไร คำคู่ที่ผู้สอนเลือกมาควรให้มีลักษณะที่สัมพันธ์กับเนื้อหาหรืองานที่ผู้เรียนทำในขั้นที่ 1 ผู้สอนเสนอคำคู่ให้ผู้เรียนเปรียบเทียบหลายคู่ และจดคำตอบของผู้เรียนไว้บนกระดาน

ขั้นที่ 3 ขั้นการสร้างอุปมาบุคคล หรือเปรียบเทียบบุคคลกับสิ่งของ ผู้สอนให้ผู้เรียนสมมติตัวเองเป็นสิ่งใดสิ่งหนึ่ง และแสดงความรู้สึกออกมา เช่น ถ้าเปรียบเทียบผู้เรียนเป็นเครื่องซักผ้า จะรู้สึกอย่างไร ผู้สอนจดคำตอบของผู้เรียนไว้บนกระดาน

ขั้นที่ 4 ขั้นการสร้างอุปมาคำคู่ขัดแย้ง ผู้สอนให้ผู้เรียนนำคำ หรือวลีที่ได้จากการเปรียบเทียบในขั้นที่ 2 และ 3 มาประกอบกันเป็นคำใหม่ที่มีความหมายขัดแย้งกันในตัวเอง เช่น ไฟเย็น น้ำผึ้งขม มัจจุราชสีน้ำผึ้ง เชือดนินมๆ เป็นต้น

ขั้นที่ 5 ขั้นการอธิบายความหมายของคำคู่ขัดแย้ง ผู้สอนให้ผู้เรียนช่วยกันอธิบายความหมายของคำคู่ขัดแย้งที่ได้

ขั้นที่ 6 ขั้นการนำความคิดใหม่มาสร้างสรรค์งาน ผู้สอนให้ผู้เรียนนำงานที่ทำไว้เดิมในขั้นที่ 1 ออกมาทบทวนใหม่และลองเลือกนำความคิดที่ได้มาใหม่จากกิจกรรมขั้นที่ 5 มาใช้ในงานของตน ทำให้งานของตนมีความคิดสร้างสรรค์มากขึ้น

สรุปได้ว่า กระบวนการคิดสร้างสรรค์มีหลายรูปแบบ ซึ่งต้องอาศัยความคิดสร้างสรรค์ จินตนาการ ประสบการณ์ และการเปรียบเทียบ ไปตามขั้นตอนของแต่ละรูปแบบ การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้ขั้นตอนกระบวนการคิดสร้างสรรค์ ตามแนวคิดของ จอยส์, และวีล (Joyce, & Weil, 1966, pp.239-255) เพื่อสร้างผลงานที่แปลกใหม่ ซึ่งทิสนา แคมมณี (2552, หน้า 253) ได้นำมาประยุกต์เป็นการสอนกระบวนการคิดสร้างสรรค์ เสนอไว้มี 6 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นนำ ผู้สอนให้ผู้เรียนทำงานต่างๆ ที่ต้องการให้ผู้เรียนทำ เช่น ให้เขียนบรรยาย เล่า ทำ แสดง วาดภาพ สร้าง ปั้น เป็นต้น ผู้เรียนทำงานนั้นๆตามปกติที่เคยทำเสร็จแล้ว ให้เก็บผลงานไว้ก่อน

ขั้นที่ 2 ขั้นการสร้างอุปมาแบบตรง ผู้สอนเสนอคำคู่ ให้ผู้เรียนเปรียบเทียบความเหมือน และความแตกต่าง เช่น ลูกบอลกับมะนาว เหมือนหรือต่างกันอย่างไร คำคู่ที่ผู้สอนเลือก มาควรให้มีลักษณะที่สัมพันธ์กับเนื้อหาหรืองานที่ผู้เรียนทำในขั้นที่ 1 ผู้สอนเสนอคำคู่ให้ผู้เรียน เปรียบเทียบหลายคู่ และจดคำตอบของผู้เรียนไว้บนกระดาน

ขั้นที่ 3 ขั้นการสร้างอุปมาบุคคลกับสิ่งของ ผู้สอนให้ผู้เรียนสมมติตัวเองเป็นสิ่งใด สิ่งหนึ่ง และแสดงความรู้สึกออกมา เช่น ถ้าเปรียบเทียบผู้เรียนเป็นเครื่องซักผ้า จะรู้สึกอย่างไร ผู้สอนจดคำตอบของผู้เรียนไว้บนกระดาน

ขั้นที่ 4 ขั้นการสร้างอุปมาคำคู่ขัดแย้ง ผู้สอน ให้ผู้เรียนนำคำ หรือวลีที่ได้จากการ เปรียบเทียบในขั้นที่ 2 และ 3 มาประกอบกันเป็นคำใหม่ที่มีความหมายขัดแย้งกันในตัวเอง เช่น ไฟเย็น น้ำผึ้งขม มัจจุราชสีน้ำผึ้ง เชือดนึ่มๆ เป็นต้น

ขั้นที่ 5 ขั้นการอธิบายความหมายของคำคู่ขัดแย้ง ผู้สอนให้ผู้เรียนช่วยกัน อธิบายความหมายของคำคู่ขัดแย้งที่ได้

ขั้นที่ 6 ขั้นการนำความคิดใหม่มาสร้างสรรค์งาน ผู้สอนให้ผู้เรียนนำงาน ที่ทำ ไว้เดิมในขั้นที่ 1 ออกมาทบทวนใหม่ และลองเลือกนำความคิดที่ได้มาใหม่จากกิจกรรมขั้นที่ 5 มาใช้ในงานของตน ทำให้งานของตนมีความคิดสร้างสรรค์มากขึ้น

6. ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการคิดสร้างสรรค์

การศึกษาทฤษฎีเกี่ยวกับการคิดสร้างสรรค์มีความสำคัญในด้านที่จะนำไปวางแผนการจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสม

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2545, หน้า 30-43) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการคิดสร้างสรรค์ ไว้ดังนี้

1. ช่วยให้คนเราแก้ปัญหาต่างๆได้ลงตัว เพราะการคิดเชิงสร้างสรรค์จะช่วยให้คนเราแก้ปัญหาเดิมได้ด้วยวิธีการใหม่ๆ และค้นพบสิ่งที่ดีกว่า ซึ่งในความเป็นจริงย่อมไม่มีอะไรอยู่ในรูปแบบ หรือสภาพเดิมตายตัวตลอดเวลา ดังนั้นการคิดเชิงสร้างสรรค์จึงนับว่ามีความจำเป็นอย่างยิ่ง

2. ก่อให้เกิดนวัตกรรมที่ไม่หยุดยั้ง เนื่องจากโลกทุกวันนี้ เป็นโลกแห่งการแข่งขัน ดังนั้นไม่ว่าจะเป็นการค้าขาย หรือการดำเนินกิจกรรมที่ต้องมีการแข่งขัน จึงต้องมีการคิดสิ่งใหม่ๆ ขึ้นมา เพื่อให้ได้สิ่งที่ใหม่กว่า ดีกว่า และน่าสนใจกว่า

3. ช่วยให้เราได้สิ่งที่ดีกว่า แทนการจมอยู่กับสิ่งเดิม เมื่อมีการค้นพบสิ่งใหม่ๆ แทนสิ่งเดิม จึงเปรียบเสมือนมีการพัฒนาอยู่เสมอ ซึ่งแน่นอนว่านวัตกรรมที่เกิดขึ้นใหม่ย่อมสะท้อนถึงสิ่งดีๆ ที่เกิดขึ้นใหม่เช่นกัน

4. การคิดเชิงสร้างสรรค์ เป็นองค์ประกอบสำคัญของความฉลาด คนเราจะเฉลียวฉลาดได้ ต้องประกอบไปด้วยความฉลาด 3 ด้าน ได้แก่ ความฉลาดในการสร้างสรรค์ (creative intelligence) ความฉลาดในการวิเคราะห์ (analytical intelligence) ความฉลาดในการปฏิบัติจริง (practical intelligence)

ชาวนอร์แมน พรูว์โรจน์ (2546, หน้า 15) ได้ศึกษาทฤษฎีของ เอ็ดเวิร์ด ดีโบน (Edward De Bono, 1990) ซึ่งเป็นนักจิตวิทยากลุ่มปัญญานิยม ที่มีแนวคิดเกี่ยวกับทฤษฎีการคิดว่าความคิดสร้างสรรค์ เป็นความสามารถที่จะคิดนอกกรอบความคิดเดิม ซึ่งปิดกั้นแนวคิดอยู่ ก่อให้เกิดแนวคิดอย่างอื่น ๆ ที่ถือว่าเป็นแนวคิด เพื่อจะนำมาพัฒนาในการแก้ปัญหาได้ และการคิดยังสามารถเรียนรู้ ผึกหัด และสอนกันได้เหมือนทักษะอื่น การเปลี่ยนแปลงของโลก และการเจริญก้าวหน้าทางศิลปะวิทยาการด้านต่าง ๆ เป็นผลมาจากความคิดของคน โดยเขาได้ตั้งศัพท์ และจำแนกการคิดออกเป็น 2 ด้าน ที่สำคัญ คือ

1. การคิดในกรอบ (vertical thinking) เป็นการดำเนินการเชิงตรรก (logical thinking) การคิดวิเคราะห์ (critical thinking) และการคิดระเบียบวิธีทางวิทยาศาสตร์ (scientific method)

2. การคิดนอกกรอบ (lateral thinking) เป็นการคิดออกไปจากกรอบแนวคิดเดิมที่ครอบงำอยู่ทำให้เกิดแนวคิดใหม่ๆ ทฤษฎีการคิดนอกกรอบ จะทำให้มนุษย์เกิดการสร้างแนวคิดหลากหลายแนวคิดซึ่งจะทำให้ได้แนวคิดแปลกใหม่ที่จะนำไปสร้างผลผลิตที่มีความคิดสร้างสรรค์ เขาถือว่ากระบวนการคิดทั้ง 2 ลักษณะแยกออกจากกันเด็ดขาด แต่การคิดทั้ง 2 ลักษณะนั้นมีการสนับสนุนกันและความคิดในการสร้างสรรค์สิ่งต่างๆ มีกระบวนการคิด 2 ระยะ ดังนี้

2.1 การคิดระยะที่ 1 เป็นกระบวนการคิดเพื่อให้เกิดแนวคิด ในการพิจารณาปัญหาที่จะได้กำหนดให้ชัดเจนว่าปัญหาที่แท้จริงนั้นคืออะไร และสามารถมองหามโนทัศน์สร้างแนวคิดที่จะใช้แก้ปัญหา

2.2 การคิดระยะที่ 2 เป็นกระบวนการคิดในกรอบ เมื่อใช้การคิดระยะที่ 1 แล้ว ซึ่งจะเกิดการสร้างแนวคิดที่จะนำมาใช้แก้ปัญหา การคิดระยะที่ 2 จะเป็นการทดสอบแนวคิดเหล่านั้นว่า แนวคิดใดเหมาะสม แล้วจึงดำเนินการพัฒนาให้สามารถนำไปใช้แก้ปัญหาตามที่ต้องการได้

7. องค์ประกอบที่สำคัญของการคิดสร้างสรรค์

ทอร์เรนซ์ (Torrance, 1962, pp. 91-95) เป็นผู้ที่นำแนวคิด และองค์ประกอบของความคิดสร้างสรรค์ของกิลฟอร์ด (Guilford) มาใช้ในการศึกษาวิจัยในรูปแบบการเรียนการสอน ซึ่งทอร์เรนซ์ (Torrance) สนใจศึกษาความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน โดยเน้นความคิดสร้างสรรค์ใน 3 องค์ประกอบ คือ

1. ความคิดคล่องแคล่ว (fluency) เป็นความสามารถในการคิดได้หลากหลาย เพื่อตอบสนองต่อปัญหาปลายเปิดและคำถามอื่นๆ เช่น ความสามารถทางคณิตศาสตร์ ความสามารถทางภาษา ความสามารถทางดนตรี และความสามารถทางศิลปะ เป็นต้น

2. ความคิดยืดหยุ่น (flexibility) เป็นความสามารถในการกระทำต่อปัญหาได้หลากหลายวิธีคิด และสามารถแปลงความรู้สึกรหรือประสบการณ์ให้เกิดประโยชน์หลายๆด้าน

3. ความคิดริเริ่ม (originality) เป็นความคิดที่แปลกใหม่ ที่แตกต่างไปจากความคิดธรรมดา หรือความคิดที่แตกต่างจากบุคคลอื่น

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2523, หน้า 7) ได้ให้องค์ประกอบของความคิดสร้างสรรค์ไว้ 3 องค์ประกอบ ได้แก่

1. ความคิดริเริ่ม (originality) หมายถึง ความคิดที่แปลกแตกต่างไปจากบุคคลอื่น
2. ความว่องไว (fluency) หมายถึง ปริมาณการคิดพรั่งพรูออกมากกว่าบุคคลอื่น
3. ความคิดคล่อง (flexibility) หมายถึง ชนิดของความคิดที่แสดงออกมานั้น

ละเอียดลออ สามารถนำมาใช้ให้สมบูรณ์ และประณีตต่อไปได้

อารี รังสีนันท์ (2528, หน้า 29-34) ได้อธิบายรายละเอียดเกี่ยวกับองค์ประกอบของความคิดสร้างสรรค์ตามแนวทฤษฎีโครงสร้างทางสติปัญญาของกิลฟอร์ด (Guilford) ไว้ ดังนี้

1. ความคิดริเริ่ม (originality) หมายถึง ลักษณะความคิดแปลกใหม่ แตกต่างจากความคิดธรรมดาหรือความคิดง่าย ๆ และความคิดนั้นจะแตกต่างไปจากบุคคลอื่น โดยความคิดริเริ่มอาจเกิดจากการนำความรู้เดิมมาดัดแปลงและประยุกต์ให้เป็นสิ่งใหม่ขึ้นเช่นการคิดเครื่องบินได้สำเร็จ ก็ได้แนวคิดจากการทำเครื่องร่อน เป็นต้น ความคิดริเริ่มจึงเป็นลักษณะความคิดที่เกิดขึ้นเป็นครั้งแรก เป็นความคิดที่แปลกแตกต่างจากความคิดเดิม และอาจไม่เคยมีใครนึกคิด หรือคิดถึงมาก่อน ความคิดริเริ่มจำเป็นต้องอาศัยลักษณะความกล้าคิด กล้าลอง เพื่อทดลองความคิดของตน บ่อยครั้งที่ความคิดริเริ่มต้องอาศัยความคิดจินตนาการ คิดเรื่องและคิดฝันจากจินตนาการ หรือที่เรียกว่าเป็นความคิดจินตนาการประยุกต์ คือไม่ใช่คิดเพียงอย่างเดียว แต่จำเป็นต้องคิดสร้าง และหาทางทำให้เกิดผลงานด้วย

2. ความคิดคล่องแคล่ว (fluency) หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการคิดหาคำตอบได้อย่างคล่องแคล่ว รวดเร็ว และมีคำตอบที่มากในเวลาจำกัด แบ่งออกเป็น 4 ด้าน ดังนี้

2.1 ความคล่องแคล่วด้านถ้อยคำ (word fluency) เป็นความสามารถในการใช้ถ้อยคำอย่างคล่องแคล่ว

2.2 ความคล่องแคล่วด้านการโยงสัมพันธ์ (association fluency) เป็นความสามารถที่จะคิดหาถ้อยคำที่เหมือนหรือคล้ายกันให้ได้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้ในเวลาที่กำหนด

2.3 ความคล่องแคล่วด้านการแสดงออก (expressional fluency) เป็นความสามารถในการใช้วลีหรือประโยค โดยการนำถ้อยคำมาเรียงกันอย่างรวดเร็วเพื่อให้ได้ประโยคที่ต้องการ

2.4 ความคล่องแคล่วในการคิด (ideational fluency) เป็นความสามารถที่จะคิดสิ่งที่ต้องการได้ในเวลาที่กำหนด โดยการคิดหลายๆวิธี แล้วเลือกวิธีที่ดีที่สุดและเหมาะสมที่สุด เช่น ให้คิดหาประโยชน์ของก้อนอิฐมาให้ได้มากที่สุด ภายในเวลาที่กำหนด ซึ่งอาจเป็น 5 นาที หรือ 10 นาที

3. ความคิดยืดหยุ่น (flexibility) คือความสามารถในการหาคำตอบได้หลายประเภท หรือหลายทิศทาง แบ่งเป็น 2 ด้าน ดังนี้

3.1 ความคิดยืดหยุ่นที่เกิดขึ้นทันที (spontaneous flexibility) เป็นความสามารถที่จะคิดให้หลายทางอย่างอิสระ เช่นคนที่มีความคิดยืดหยุ่นในด้านนี้ จะคิดได้ว่าประโยชน์ของก้อนหินมีอะไรบ้าง หลายอย่าง ในขณะที่คนที่ไม่มีความคิดสร้างสรรค์ จะคิดได้เพียงอย่างเดียว หรือสองอย่างเท่านั้น

3.2 ความคิดยืดหยุ่นด้านการดัดแปลง (adaptive flexibility) ซึ่งมีประโยชน์ต่อการแก้ปัญหา คนที่มีความคิดยืดหยุ่นจะคิดได้ไม่ซ้ำกัน เช่นในเวลา 5 นาที ท่านลองคิดว่าท่านสามารถใช้หว่านทำอะไรได้บ้าง คำตอบ กระบุง กระจาด ตะกร้า กล่องใส่ดินสอ เตียงนอน ตู้อะครีองแป้ง แก้ว อี แก้วอื่นนอนเล่น โซฟา ตะกร้อ ชะลอม กรอบรูป กีบเสียบผม ด้ามไม้เทนนิส ไม้แบดมินตัน เป็นต้น หรือหากนำเอาคำตอบดังกล่าวมาจัดเป็นประเภทก็จะได้ 5 ประเภทดังนี้

ประเภทที่ 1 เฟอร์นิเจอร์ - ตู้อะครีองนอน โต๊ะ แก้ว อี โซฟา

ประเภทที่ 2 เครื่องใช้ - กระบุง กระจาด ตะกร้า

ประเภทที่ 3 เครื่องกีฬา - ตะกร้อ ด้ามไม้เทนนิส ไม้แบดมินตัน

ประเภทที่ 4 เครื่องประดับ - กีบเสียบผม

ประเภทที่ 5 เครื่องเขียน - กล่องใส่ดินสอ

4. ความคิดละเอียดลออ (elaboration) เป็นคุณลักษณะที่จำเป็นในการสร้างผลงานที่มีความแปลกใหม่เป็นพิเศษ

กระทรวงศึกษาธิการ (2532, หน้า 8-10) อธิบายว่า ความคิดสร้างสรรค์เป็นความสามารถที่ใช้ในการแก้ปัญหา เป็นการคิดที่ก่อให้เกิดสิ่งต่างๆ ใหม่ ๆ เป็นความสามารถของบุคคลที่จะประยุกต์ใช้กับงานหลายๆ ชนิด จำแนกองค์ประกอบได้ 4 ลักษณะ ดังนี้

1. ความคิดริเริ่ม (originality) หมายถึง ความคิดแปลกใหม่แตกต่างจากความคิดธรรมดา ความคิดริเริ่มจากการนำเอาความรู้เดิมมาคิดดัดแปลง และประยุกต์ให้เกิดเป็นสิ่งใหม่ขึ้นเป็นลักษณะที่เกิดขึ้นเป็นครั้งแรก

2. ความคล่องแคล่วในการคิด (fluency) หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการคิดหาคำตอบได้อย่างคล่องแคล่วรวดเร็ว และมีคำตอบในประมาณที่มากในเวลาจำกัด

3. ความคิดยืดหยุ่น (flexibility) หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการคิดหาคำตอบได้หลายประเภทและหลายทิศทาง

4. ความคิดละเอียดลออ (elaboration) หมายถึงความคิดในรายละเอียด เพื่อตกแต่งหรือขยายความคิดหลักให้ได้ความหมายสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2545, หน้า 5) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของความคิดสร้างสรรค์ไว้ว่า การที่เราจะกำหนดว่าสิ่งใดเกิดจากความคิดสร้างสรรค์นั้น สามารถพิจารณาได้จากองค์ประกอบสำคัญ ได้แก่ ความคิดนั้นต้องเป็นสิ่งใหม่ (new, original) ใช้การได้ (workable) และมีความเหมาะสม (appropriate) ลงตัวพอดีกับปัญหาที่ต้องแก้ไข

สรุปได้ว่า ความคิดสร้างสรรค์ประกอบด้วยความคิดหลายลักษณะ เป็นต้นว่า ความคิดริเริ่ม ความคิดคล่องแคล่ว ความคิดยืดหยุ่น และความคิดละเอียดลออ ความคิดสร้างสรรค์เป็นความสามารถที่ใช้ในการแก้ปัญหา เป็นการคิดที่ก่อให้เกิดสิ่งต่างๆ ใหม่ ๆ เป็นความสามารถของบุคคลที่จะประยุกต์ใช้กับงานหลายๆ ชนิด

8. การวัดการคิดสร้างสรรค์

อารี พันธุ์ณี (2537, หน้า 199-202) กล่าวว่า การวัดการคิดสร้างสรรค์ มีจุดมุ่งหมายทางการศึกษาประการหนึ่งคือ เพื่อเป็นแนวทางในการส่งเสริมพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ และสร้างผลงานที่มีคุณค่าทั้งต่อตนเอง และต่อสังคมโดยส่วนรวม การศึกษาในเรื่องความคิดสร้างสรรค์ได้พยายามศึกษาและพัฒนาเป็นลำดับ โดยเฉพาะการวัดความคิดสร้างสรรค์ของเด็กซึ่งพอสรุปได้ดังนี้ไว้ดังนี้

1. การสังเกต หมายถึง การสังเกตพฤติกรรมของคนที่แสดงออกเชิงสร้างสรรค์จากการศึกษาของ แอนดรู (Andrew) และอับราฮัม (Abraham) ได้ศึกษาแบบต่างๆ ของความคิดจินตนาการ และใช้วิธีการวัดวิธีหนึ่งในหลายๆ วิธีการ เขาพยายามที่จะวัดความคิดจินตนาการของเด็กจากพฤติกรรมการเล่น และการทำกิจกรรมโดยการสังเกตพฤติกรรม การเลียนแบบการทดลอง การปรับปรุงและตกแต่งสิ่งต่างๆ การแสดงละคร การใช้คำอธิบายให้เกิดภาพพจน์ชัดเจน การเล่านิทาน การแต่งเรื่องใหม่ การเล่นและคิดเกมใหม่ๆ ตลอดจนพฤติกรรมที่แสดงความรู้สึกซาบซึ้งต่อความสวยงาม เป็นต้น

2. การวาดภาพ หมายถึง การให้เด็กวาดภาพจากสิ่งเร้าที่กำหนดให้ เป็นการถ่ายทอดความคิดสร้างสรรค์ที่ออกมาเป็นรูปธรรมและสามารถสื่อความหมายได้ ดังที่ทอร์เรนซ์ (Torrance) ได้ใช้วิธีการให้เด็กวาดภาพ พร้อมกับให้อธิบายประกอบภาพที่กำลังวาด โดยใช้สิ่งเร้าที่เป็นวงกลม สีเหลี่ยม และพิจารณาความคิดสร้างสรรค์ ในแง่ของความแปลกใหม่ไม่ซ้ำแบบ และความละเอียดลออในการตกแต่ง เป็นต้น

3. รอยหยดหมึก หมายถึง การให้เด็กดูภาพรอยหยดหมึกแล้วคิดคำตอบจากภาพที่เด็กเห็น เคิร์กแพททริก (Kirkpatrick) ได้ใช้รอยหยดหมึก โดยให้เด็กดูภาพแล้วตอบโดยไม่จำกัดให้อิสระในการคิดค้นคำตอบได้เต็มที่ ส่วนคำสั่งก็สั้นๆ ไม่เฉพาะเจาะจง และสิ่งเร้ารอยหยดหมึกก็เป็นแบบคลุมเครือไม่ชัดเจนคำตอบของเด็กจะได้รับการพิจารณาจากความสามารถในการคิดอารมณ์ขันลักษณะจินตนาการความรู้สึกและความสามารถในการรับรู้ต่อรอยหยดหมึก

4. การเขียนเรียงความ และงานศิลปะ หมายถึง การให้เด็กเขียนเรียงความจากหัวข้อที่กำหนด และการประเมินจากงานศิลปะของนักเรียน ดังที่ทอแรนซ์(Torrance) ได้คิดค้นวิธีให้เด็กเขียนเรียงความจากเรื่องที่คาดไม่ถึง โดยกำหนดหัวข้อให้เขียน เช่น “ผู้ชายที่ร้องไห้” “ครูที่ไม่พูด” “สุนัขที่ไม่เห่า” เป็นต้น ซึ่งปรากฏว่าเขาพบความแปลกใหม่ และน่าสนใจจากความคิดจินตนาการ และมีอารมณ์ขันของเด็กจากสิ่งที่เด็กได้เขียนออกมา

5. แบบทดสอบ หมายถึง การให้เด็กทำแบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ นับเป็นพัฒนาการวัดความคิดสร้างสรรค์ในขั้นต่อมา คือ การใช้แบบทดสอบมาตรฐานซึ่งเป็นผลมาจากการวิจัยเกี่ยวกับธรรมชาติของความคิดสร้างสรรค์แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์มีการกำหนดด้วยเวลาปัจจุบันเป็นที่นิยมใช้กันมาก เช่น แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ ของกิลฟอร์ด (Guilford) และแบบทดสอบของทอแรนซ์ (Torrance) เป็นต้น

อาร์ ริงสินันท์ (2528, หน้า 176) กล่าวว่า แบบทดสอบเป็นเครื่องมือวัดความคิดสร้างสรรค์ที่เป็นระบบที่ทำให้ได้ข้อมูลใกล้เคียงกับความเป็นจริงและถูกต้องมากที่สุด ทอแรนซ์ (Torrance) ได้พัฒนาแบบทดสอบขึ้นภายในขอบเขตและเนื้อหาทางการศึกษา ซึ่งเป็นโปรแกรมการวิจัยระยะยาว ที่เน้นเฉพาะในเรื่องประสบการณ์ในห้องเรียนที่จะสนับสนุนและเร้าให้เด็กเกิดความคิดสร้างสรรค์ แบบทดสอบนี้นิยมใช้แพร่หลายในโรงเรียน โดยวัดลักษณะความคิดสร้างสรรค์ 4 แบบคือ ความคิดคล่องแคล่ว ความคิดยืดหยุ่น ความคิดริเริ่ม ความคิดละเอียดลออ ลักษณะทั้ง 4 นี้มีความคล้ายคลึงกับองค์ประกอบของความสามารถในการคิดแบบอเนกนัยของกิลฟอร์ด (Guilford, 1967 , p. 94) ลักษณะของเครื่องมือประกอบด้วย

แบบทดสอบที่เป็นแบบภาษา (verbal) ซึ่งแบ่งออกเป็น 7 กิจกรรม ดังนี้

กิจกรรมที่ 1 ตั้งคำถามเกี่ยวกับภาพในสิ่งที่ตนเองอยากจะรู้ให้มากที่สุด

กิจกรรมที่ 2 เขียนเดาเหตุการณ์ /สาเหตุที่จะเกิดขึ้นต่อจากเหตุการณ์ในภาพ

กิจกรรมที่ 3 คาดคะเนเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้น ต่อจากเหตุการณ์ที่เห็นในภาพ

กิจกรรมที่ 4 ปรับปรุงผลผลิต ให้คิดหาวิธีใช้หมอนข้างรูปช้างที่แปลกใหม่ที่สุด

กิจกรรมที่ 5 การใช้ประโยชน์อย่างพิสดาร ให้คิดหาวิธีใช้ประโยชน์จากกล่องกระดาษแข็งให้มากที่สุด

กิจกรรมที่ 6 การตั้งคำถามแปลกใหม่ ให้ตั้งคำถามที่แปลกๆ ใหม่ๆ เกี่ยวกับกล่องกระดาษมาให้มากที่สุด

กิจกรรมที่ 7 การคาดคะเนเหตุการณ์ ให้คาดคะเนเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นได้จากเหตุการณ์สมมุติที่กำหนดให้ว่า ถ้าสามารถใช้เชือกผูกก้อนเมฆ และดึงลงมาได้แล้วจะเกิดเหตุการณ์อะไรขึ้นบ้าง

การตรวจให้คะแนนทดสอบของทอแรนซ์ (Torrance) นี้จะให้คะแนน 3 คุณลักษณะ คือ

ความคล่องแคล่ว	หมายถึง	จำนวนคำตอบที่ได้ทั้งหมด
ความยืดหยุ่น	หมายถึง	จำนวนกลุ่มของคำตอบที่แตกต่างกัน
ความริเริ่ม	หมายถึง	จำนวนคำตอบที่ไม่ซ้ำกันกับของผู้อื่น

เกณฑ์การให้คะแนน

1. คะแนนความคิดคล่องแคล่วให้นับจำนวนคำตอบที่นักเรียนตอบได้ทั้งหมด ให้คำตอบละ 1 คะแนน
2. คะแนนความคิดยืดหยุ่นให้นับจำนวนกลุ่ม หรือประเภทของคำตอบให้ คะแนนกลุ่มหรือประเภทละ 1 คะแนน
3. คะแนนความคิดริเริ่ม ให้คะแนนตามสัดส่วนของความถี่ของคำตอบ คำตอบใดที่ซ้ำกันมาก ๆ ก็จะได้คะแนนน้อย หรือไม่ได้คะแนน ถ้าคำตอบยิ่งซ้ำกับคนอื่นน้อยหรือไม่ซ้ำกันเลยก็จะให้คะแนนมากขึ้น เกณฑ์การให้คะแนนยึดหลัก ดังนี้

คำตอบซ้ำ ร้อยละ 12 ของผู้ตอบทั้งหมดขึ้นไปให้	0	คะแนน
คำตอบซ้ำ ร้อยละ 6 -11 ของผู้ตอบทั้งหมดให้	1	คะแนน
คำตอบซ้ำ ร้อยละ 3 – 5 ของผู้ตอบทั้งหมดให้	2	คะแนน
คำตอบซ้ำ ร้อยละ 2 ของผู้ตอบทั้งหมดให้	3	คะแนน
คำตอบซ้ำ ไม่เกินร้อยละ 1 ของผู้ตอบทั้งหมดให้	4	คะแนน

คะแนนความคิดสร้างสรรค์ ของนักเรียนหาได้จากผลบวกของคะแนนความคิดคล่องแคล่ว ความคิดยืดหยุ่น ความคิดริเริ่ม ในแต่ละกิจกรรมนำมารวมกันเป็นผลบวกของคะแนนความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนแต่ละคน

กระทรวงศึกษาธิการ (2536, หน้า 51) ได้เสนอแนะเกณฑ์การตรวจให้คะแนนความคิดสร้างสรรค์ไว้ว่า ควรยึดหลักการตรวจให้คะแนนความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งดัดแปลงมาจากของทอแรนซ์ (Torrance) โดยในแต่ละกิจกรรมควรให้คะแนนใน 3 ด้าน คือ

1. การให้คะแนนความคล่องในการคิด พิจารณาจากคำตอบที่เป็นไปได้ตามเงื่อนไขของคำถามโดยให้คะแนนคำตอบละ 1 คะแนน ตามปริมาณคำตอบที่ไม่ซ้ำกัน
2. การให้คะแนนความยืดหยุ่นในการคิด พิจารณาจากคำตอบที่เป็นไปได้ ซึ่งจะจัดกลุ่มหรือประเภทของคำตอบของนักเรียนแต่ละคน ตามวิธีการคิดที่แตกต่างกันของสิ่งเร้าหรือเงื่อนไขที่กำหนดให้ โดยให้คะแนนคำตอบเป็นกลุ่มหรือประเภทละ 1 คะแนน
3. การให้คะแนนความคิดริเริ่ม พิจารณาจากความถี่ของคำตอบของนักเรียนทั้งหมด ที่เป็นความคิดแปลกแตกต่างไปจากธรรมดา ในการตอบของกลุ่มตัวอย่างตอบซ้ำกัน

มาก ๆ ก็ให้คะแนนน้อยหรือไม่ให้เลย ถ้าคำตอบยิ่งซ้ำกับคนอื่นน้อยหรือไม่ซ้ำกับคนอื่นเลยก็จะ
ได้คะแนนมากขึ้น เกณฑ์การให้คะแนนยึดหลักดังต่อไปนี้

คำตอบซ้ำ ร้อยละ 12 ของผู้ตอบทั้งหมดขึ้นไปให้	0	คะแนน
คำตอบซ้ำ ร้อยละ 6 -11 ของผู้ตอบทั้งหมดให้	1	คะแนน
คำตอบซ้ำ ร้อยละ 3 – 5 ของผู้ตอบทั้งหมดให้	2	คะแนน
คำตอบซ้ำ ร้อยละ 2 ของผู้ตอบทั้งหมดให้	3	คะแนน
คำตอบซ้ำ ไม่เกินร้อยละ 1 ของผู้ตอบทั้งหมดให้	4	คะแนน

คะแนนความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนได้จากผลบวกของคะแนนความคิด
คล่องแคล่ว ความคิดยืดหยุ่น ความคิดริเริ่ม ในแต่ละกิจกรรมนำมารวมกันเป็นผลบวกของ
คะแนนความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนแต่ละคน

สรุปได้ว่า วิถีวัดการคิดสร้างสรรค์นั้นสามารถที่จะวัดได้หลายแนวทาง ขึ้นอยู่กับ
วัตถุประสงค์ และการเลือกใช้เครื่องมือในการวัด ปัจจุบันมีการใช้แบบทดสอบมาตรฐาน และ
แบบทดสอบที่ใช้ในการวิจัยเป็นต้น การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมีจุดมุ่งหมายที่จะศึกษาการคิดเชิง
สร้างสรรค์ ที่ใช้เนื้อหาจากกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

การสอนปกติ

1. ความหมายของการสอนปกติ

อาสา ไทยโพธิ์ศรี (2547, หน้า 13) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้แบบปกติเป็น
การจัดการเรียนรู้ตามคู่มือครู ซึ่งประกอบด้วย ชี้นำเข้าสู่บทเรียน เป็นการสร้างความสนใจใน
บทเรียน สร้างแรงจูงใจด้วยการสนทนา หรือใช้สื่อกิจกรรมต่าง ๆ ชั้นสอน มีขั้นตอนย่อยคือ
แจ้งผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง ทบทวนความรู้เดิม เสนอบทเรียนใหม่ให้แนวการเรียนรู้ แจ้งผลการ
ปฏิบัติ ชั้นสรุป ส่งเสริมความแม่นยำและถ่ายโอนความรู้ และชั้นประเมินผล

วิริยา วิริยะรัมย์ (2549, หน้า 50) กล่าวไว้ว่า วิธีการสอนแบบปกติหมายถึง การ
จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ยึดแนวการสอนตามคู่มือของกระทรวงศึกษาธิการ โดยครูเป็นผู้เตรียม
ข้อมูลความรู้นำมาถ่ายทอดให้แก่ นักเรียนมีการบรรยายอภิปรายซักถามและใช้สื่อการสอน

สิริวรรณ ฤทธิสาร (2550, หน้า 10) ได้กล่าวไว้ว่า การสอนแบบปกติ หมายถึง
การสอนตามแผนการจัดประสบการณ์ตามแนวการจัดกิจกรรมของสำนักงานคณะกรรมการ
การศึกษาขั้นพื้นฐาน เนื้อหาตามหน่วยการเรียนรู้

จากการศึกษา สรุปได้ว่า การสอนแบบปกติเป็นการจัดการเรียนการสอนที่จัดกิจกรรม
ไปตามคู่มือครูและตามแผนการจัดประสบการณ์ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2. การออกแบบการสอนปกติ

วีรพันธ์ สิทธิพงศ์ (2540, หน้า 228) กล่าวว่า การสอนแบบปกติเป็นการสอนที่จัดขึ้นในโรงเรียนซึ่งเป็นการดำเนินการสอนตามหลักสูตรการออกแบบการสอนแบบปกติมีลักษณะดังต่อไปนี้

1. การเรียนการสอนยึดตามหลักสูตรโดยใช้เนื้อหาเป็นหลัก
2. กำหนดเวลาเรียนแน่ชัด ใช้เวลาเรียนพร้อมกันทั้งกลุ่ม
3. เน้นการตอบสนองความต้องการของกลุ่ม
4. ใช้ตำรา แบบฝึกหัดเป็นอุปกรณ์ในการสอนสำคัญ
5. จำกัดขอบเขตการเรียนรู้
6. สอนโดยวิธีบรรยายหรือสาธิตเป็นหลัก
7. กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้แบบกว้างๆ
8. เกณฑ์การวัดขึ้นอยู่กับบุคคล
9. การประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียน แยกจากการสอนและเกิดขึ้น

ตลอดเวลาเกือบในช่วงของการทดสอบ

10. ยึดถือคะแนนการสอบเป็นหลัก

กระทรวงศึกษาธิการ (2546, หน้า 275) ได้กล่าวไว้ว่า การจัดการเรียนการสอนตามปกติเป็นการจัดการเรียนรู้ตามคู่มือครู เป็นการสอนบูรณาการทักษะการอ่าน การเขียน จากการศึกษาสรุปได้ว่า การสอนแบบปกติเป็นการจัดการเรียนการสอนที่เน้นการบูรณาการ ซึ่งมีการกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้แบบกว้างๆ ยึดเนื้อหาและการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้ตำราแบบฝึกหัดในการสอนเป็นสำคัญ

3. ขั้นตอนการสอนปกติ

สุกัญญา กตัญญู (2542, หน้า 55) กล่าวว่า ขั้นตอนการสอนโดยวิธีสอนแบบปกติสามารถแบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน เป็นการเตรียมผู้เรียนให้พร้อมที่จะเรียนโดยกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความสนใจด้วยกิจกรรมต่างๆ เช่น การทนายปัญหา ชักถาม ทบทวนบทเรียน
2. ขั้นสอน เป็นการดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ด้วยวิธีต่างๆ เช่น ครูเสนอบทเรียนใหม่โดยการสนทนาชักถาม แล้วให้นักเรียนศึกษาเนื้อหาในบทเรียนหรือหนังสือเสริมบทเรียน หลังจากนั้นร่วมอภิปรายในกลุ่ม ปฏิบัติกิจกรรมต่างๆตามกำหนดในแผนการจัด การเรียนรู้ เช่น ดำเนินการทดลอง การอภิปราย การเสนอผลการทดลอง
3. ขั้นสรุปผลและประเมินผลเป็นการสรุปเนื้อหาสาระและความคิดรวบยอดของบทเรียนโดยครูเลือกใช้กิจกรรมการสรุปในลักษณะต่างๆ เช่น ให้นักเรียนรายงานผลการทดลองหน้าชั้นเรียน ครูและนักเรียนร่วมอภิปรายผลการทดลองร่วมกัน การสังเกตและการตอบคำถาม

การให้นักเรียนทำแบบฝึกหัด เป็นการตรวจสอบพฤติกรรมที่กำหนดไว้ในจุดประสงค์ของการเรียนการสอนในแต่ละครั้ง

กระทรวงศึกษาธิการ (2545ช หน้า 98-99) ได้กล่าวถึงขั้นตอนการสอนปกติ ดังนี้

1. ช้่นนำเข้าสู่บทเรียน ครูใช้คำถามหรือกิจกรรมต่างๆ ที่ทำให้นักเรียนเกิดความพร้อม และเกิดความตั้งใจที่จะเรียน
2. ช้่นสอน ครูดำเนินการสอน เพื่อให้นักเรียนได้รับความรู้ในเนื้อหา ในการสอน จะใช้กิจกรรมต่างๆ เช่น การอภิปราย สถานการณ์จำลอง การใช้บทบาทสมมติ เพื่อช่วยให้การสนทนาสนใจและสร้างความสนใจนักเรียนมากขึ้น
3. ช้่นสรุป นักเรียนช่วยกันสรุปและเน้นย้ำประเด็นสำคัญของเนื้อหา ในการสอน จะใช้กิจกรรมต่างๆ เช่น การอภิปราย สถานการณ์จำลอง การใช้บทบาทสมมติ เพื่อช่วยให้การสนทนาสนใจและสร้างความสนใจนักเรียนมากขึ้น
4. ช้่นวัดผลและประเมินผล เป็นขั้นตอนที่ให้นักเรียนทดสอบ และทำแบบฝึกหัด เพื่อให้ครูทราบผลการเรียนรู้ของนักเรียนมากขึ้น

กระทรวงศึกษาธิการ (2546, หน้า 275) ได้สรุปขั้นตอน ในการสอนเขียนสร้างสรรค์ระดับประถมศึกษาไว้ ดังนี้

1. อ่านเนื้อเรื่องที่จะเรียน นำมาวิเคราะห์เรื่อง
  2. นักเรียนวิเคราะห์เนื้อเรื่องโดยช่วยกันบอกประเด็นสำคัญของเรื่องเป็นหัวข้อ
  3. นำประเด็นสำคัญทำแผนภาพโครงเรื่องให้เด็กอภิปรายรายละเอียดลงในแผนภาพโครงเรื่อง
  4. แบ่งเด็กเสนอความคิดเห็นเพิ่มเติมจากเนื้อเรื่อง โดยการอภิปราย
  5. ยกร่างข้อเขียนให้เป็นรายละเอียด
  6. ปรับปรุงและขัดเกลาสำนวน โดยเพิ่มเติมรายละเอียดที่ยังขาด ตลอดจนแก้ไขตัวสะกดการันต์ และกำหนดว่าจะกล่าวหัวข้อใดก่อนหลัง
  7. นำผลงานที่เพื่อนติชมแก้ไขอีกครั้ง เขียนเรื่องให้สมบูรณ์ วาดภาพ ประกอบการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยยึดการสอนปกติตามแนวของกระทรวงศึกษาธิการ หมายถึงกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่ดำเนินการสอนไปตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นตามรูปแบบมีลำดับขั้นตอน 4 ขั้นตอน ดังนี้
1. ช้่นนำเข้าสู่บทเรียน ครูใช้คำถามหรือกิจกรรมต่างๆ ที่ทำให้นักเรียนเกิดความพร้อม และเกิดความตั้งใจที่จะเรียน
  2. ช้่นสอน ครูดำเนินการสอนเพื่อให้นักเรียนได้รับความรู้ในเนื้อหา ในการสอน จะใช้กิจกรรมต่างๆ ดังนี้

2.1 อ่านเนื้อเรื่องที่จะเรียน นำมาวิเคราะห์เรื่อง

2.2 นักเรียนวิเคราะห์เนื้อเรื่องโดยช่วยกันบอกประเด็นสำคัญของเรื่องเป็นหัวข้อ

2.3 นำประเด็นสำคัญ ทำแผนภาพโครงเรื่องให้เด็กอภิปรายรายละเอียดลงในแผนภาพโครงเรื่อง

2.4 แบ่งเด็กเสนอความคิดเห็นเพิ่มเติมจากเนื้อเรื่อง โดยการอภิปราย

2.5 ยกร่างข้อเขียนให้เป็นรายละเอียด

2.6 ปรับปรุงและขัดเกลาสำนวนโดยเพิ่มเติมรายละเอียดที่ยังขาด แก้ไขตัวสะกดการันต์ และกำหนดว่าจะกล่าวหัวข้อใดก่อนหลัง

2.7 นำผลงานที่เพื่อนติชมแก้ไขอีกครั้ง เขียนเรื่องให้สมบูรณ์ วาดภาพประกอบ

3. ขั้นสรุป นักเรียนช่วยกันสรุปและเน้นย้ำประเด็นสำคัญของเนื้อหา ในการสอนจะใช้กิจกรรมต่างๆ เช่น การอภิปราย สถานการณ์จำลอง การจับบทบาทสมมติ เพื่อช่วยให้นักเรียนนำเสนอและเร้าความสนใจนักเรียนมากขึ้น

4. ขั้นวัดผลและประเมินผล เป็นขั้นตอนที่ให้นักเรียนทดสอบ และทำแบบฝึกหัด เพื่อให้ครูทราบผลการเรียนรู้ของนักเรียน

ความสามารถในการเขียนสร้างสรรค์

1. ความหมายของความสามารถในการเขียนสร้างสรรค์

การเขียนสร้างสรรค์เป็นทักษะทางภาษาที่ใช้ในการสื่อสารถ่ายทอดออกมาตามความคิดจินตนาการความรู้สึกของผู้เขียนได้มีนักการศึกษาให้ความหมายไว้หลายคนดังนี้เป็นต้น

ถวัลย์ มาตจรัส (2545, หน้า 4) กล่าวว่า การเขียนสร้างสรรค์ หมายถึง งานเขียนที่แสดงถึงความคิดสร้างสรรค์ของผู้เขียนที่เขียนด้วยสำนวนภาษาที่มีลักษณะเฉพาะของตนเอง หรือมีรูปแบบการเขียนที่มีความแปลกใหม่ มีคุณค่า และเป็นที่ยอมรับของสาธารณชน

ปราณี สุรสิทธิ์ (2549, หน้า 40) กล่าวว่า การเขียนสร้างสรรค์ หมายถึง การเขียนที่ผู้เขียนสร้างคำ แนวคิด จากจินตนาการของตนเองโดยมิได้ลอกเลียนแบบอย่างของผู้อื่น อีกทั้งยังมีอิสระที่จะคิดรูปแบบใหม่ๆ ที่แหวกแนวจากของเดิมที่มีอยู่เป็นผลงานที่มีคุณค่าทางความคิดริเริ่มอย่างเด่นชัด

อัจฉรา ชิวพันธ์ (2552, หน้า 3) กล่าวว่า การเขียนเชิงสร้างสรรค์ หมายถึง การเขียน ที่มีลักษณะการคิดริเริ่ม โดยที่ผู้เขียนจะต้องใช้จินตนาการ และประสบการณ์ของตนมาเชื่อมโยงความคิดในการเขียน

เฟอร์เนอร์ (Furner, 1973, p. 554) กล่าวว่าโดยสรุปถึงความหมายของการเขียนอย่างสร้างสรรค์ไว้ว่า การเขียนอย่างสร้างสรรค์ เป็นวิธีหนึ่งที่ให้นักเรียน ได้แสดงความรู้สึกนึกคิด เพราะการได้แสดงออกเช่นนี้ เป็นความคิดริเริ่มตามธรรมชาติ ประสบการณ์ของนักเรียนจะ

มีความหมายมากขึ้นเมื่อนักเรียนได้มีโอกาสเขียนออกมา ดังนั้นจึงควรเปิดโอกาสให้นักเรียนได้เขียนอย่างสร้างสรรค์

สรุปได้ว่า การเขียนสร้างสรรค์ เป็นความสามารถในการเขียนที่มีลักษณะการคิดริเริ่มเป็นวิธีหนึ่งที่ทำให้นักเรียนได้แสดงความรู้สึกนึกคิดจากจินตนาการของตนเองโดยมิได้ลอกเลียนแบบอย่างของผู้อื่นอีกทั้งยังมีอิสระที่จะคิดรูปแบบการเขียนใหม่ๆ ที่แหวกแนวจากของเดิมที่มีอยู่

2. ประเภทของการเขียนสร้างสรรค์

การเขียนสร้างสรรค์เป็นการนำถ้อยคำมาเรียบเรียงเขียนเป็นความเรียงด้วยการสร้างคำ และข้อความ จากจินตนาการของตนเองที่แปลกใหม่

ยุพยงค์ โสรจประสพสันติ (2545, หน้า 187-192) ได้แบ่งประเภทของการเขียนสร้างสรรค์ ไว้มี 2 ประเภท ดังนี้

1. วิธีการเขียนร้อยแก้วเป็นการเขียนเรียงความที่มีหัวข้อเรื่องหรือแนวคิดที่กำหนดไว้หรือผู้แต่งตั้งชื่อเอง

2. การเขียนร้อยกรองเป็นคำประพันธ์ต่างๆ ที่กวีใช้จินตนาการสร้างสรรค์ขึ้นมาตามลักษณะคำประพันธ์ที่มีบัญญัติไว้ ในคำประพันธ์แต่ละชนิด ผู้อ่านจะมีความเพลิดเพลินสบายใจในท่วงทำนองคำประพันธ์ ได้รับรสของโวหาร ได้ทราบความคิดและอารมณ์สะท้อนใจต่างๆ ที่ผู้ประพันธ์เรียบเรียงกลั่นกรองออกมาอย่างประณีตและไพเราะด้วยการส่งสัมผัสตามจังหวะวรรคตอนที่กำหนดบังคับ ในลักษณะคำประพันธ์

ประภาศรี สีหอำไพ, และคนอื่นๆ (2536, หน้า 134-135) ได้กล่าวว่า การเขียนสร้างสรรค์นั้นสามารถจำแนกออกได้เป็น 2 ประเภท ดังนี้

1. ร้อยแก้ว คือ การเรียงความสื่อความหมาย โดยไม่ต้องยึดบัญญัติ ฉันทลักษณ์ ความหมายทั่วไป หมายถึง การเขียนสารคดีและบันเทิงคดี เช่น นิทาน บทละครพูดเรื่องสั้น นวนิยาย เป็นต้นความหมายในเชิงวรรณศิลป์หรือศิลปะในการแต่งหนังสือ หมายถึง การเลือกสรรถ้อยคำ สำนวนโวหาร มาเรียงร้อยให้เกิดภาพพจน์ ทำให้ผู้อ่านได้รับมโนคติ หรือจินตนาการเด่นชัดใช้สำนวนภาษาและการดำเนินเรื่องสร้างความเพลิดเพลินจรโล่งใจมีความงดงามของถ้อยคำที่เรียงร้อยวิจิตรบรรจงเสมอด้วยแก้วอันงามมาเรียงร้อยกันไว้ในลีลาการแต่ง สำนวนภาษามีความงามในรูป งามในเรื่อง และงามในท่วงทำนองการเขียน

2. ร้อยกรอง คำประพันธ์ต่างๆ ได้แก่ โคลง ฉันท์ กาพย์ กลอน ร่าย ลิลิต ใช้เรียกรวบรวมประเภทที่มีลักษณะบังคับในการแต่ง หรือมีการกำหนดคณะ โปราณ เรียกว่า “คำกานท์” หรือกวีนิพนธ์ที่กวีใช้จินตนาการในการสร้างสรรค์ขึ้น ตามลักษณะคำประพันธ์ที่บัญญัติไว้ในคำประพันธ์แต่ละชนิด ผู้อ่านร้อยกรองซึ่งเป็นผลงานของจินตกวีจะมีความเพลิดเพลินสบายใจไว้ในท่วงทำนองการประพันธ์ ได้รับรสของโวหาร ตลอดจนได้ทราบ

ความคิด และอารมณ์สะท้อนใจต่างๆที่ผู้ประพันธ์เรียงร้อยกลั่นกรองออกมาอย่างประณีตวิจิตรบรรจง และไพเราะด้วยการส่งสัมผัสตามจังหวะวรรคตอนที่กำหนดในลักษณะคำประพันธ์นั้นๆ

สรุปว่า การเขียนแบบสร้างสรรค์เป็นการนำถ้อยคำมาเรียบเรียงเขียนเป็นความเรียง การสร้างคำ และข้อความ จากจินตนาการของตนเองสร้างสรรค์ขึ้นโดยสื่อออกมาด้วยลายลักษณ์อักษรเป็นร้อยแก้ว และร้อยกรอง

3. ลักษณะของการเขียนสร้างสรรค์

ประกาศรี สีสหอำไพ, และคนอื่นๆ (2536, หน้า 1-3) ได้กล่าวถึงลักษณะการเขียนสร้างสรรค์ไว้ดังนี้

1. เป็นการเขียนที่ให้ผู้เขียนมีอิสระในการเขียน และเขียนในสิ่งที่ตนรู้สึกนึกคิดที่มีต่อสิ่งที่เขาพบเห็นหรือประทับใจ และจินตนาการออกมา โดยครูจะให้หัวข้อกระตุ้นให้ผู้เรียนคิด หรือจัดสถานการณ์เพื่อให้ผู้เรียนเกิดจินตนาการที่จะเขียนออกมา

2. มีแนวเขียนเป็นลักษณะเฉพาะตัวกล่าวคือ ผู้เรียนแต่ละคนอาจจะมีรูปแบบการเขียนแตกต่างกันไป เนื่องจากผู้เขียนจะมีประสบการณ์ ความคิด ความเห็น หรือจินตนาการเป็นของตนเอง

3. ให้คุณค่าทางจิตใจและสติปัญญา งานเขียนเชิงสร้างสรรค์มิใช่เพียงแต่เสนอสิ่งที่แปลกใหม่ หรือให้ความเพลิดเพลินเท่านั้น แต่ครูจะให้ผู้อ่านได้คิดและจินตนาการตาม ซึ่งจะก่อให้เกิดความเรื่องปัญญา พัฒนาความคิด รวมทั้งสามารถนำความรู้สึกรู้สึกของผู้อ่านได้ เช่น ความขบขัน หรือความพิศวง

สมพร มั่นตะสูตร (2525, หน้า 8) กล่าวถึงลักษณะของผลงานที่เกี่ยวกับการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ไว้ดังต่อไปนี้

1. เป็นงานเขียนที่มีเรื่องราวจากความรู้เดิม ความคิดในทรงสนะของผู้เขียนหรือความรู้สึกของผู้เขียนอันเป็นประสบการณ์ต่างๆที่สะสมมา

2. เป็นงานเขียนซึ่งเขียนจากจินตนาการ ความนึกคิด โดยไม่คัดลอกดัดแปลงหรือจำเรื่องราวมาจากคนอื่น

3. เป็นงานเขียนที่เขียนตามความสนใจ และความสมัครใจของผู้เขียน

4. เป็นงานเขียนที่เสนอเรื่องราวความคิดเก่าแนวใหม่ เป็นงานเขียนที่มีคุณค่าต่อจิตใจและสติปัญญา

สรุปได้ว่า ลักษณะสำคัญในการเขียนสร้างสรรค์ เป็นการเขียนที่ต้องอาศัยประสบการณ์ ความคิด การจินตนาการ ของผู้เขียนที่ถ่ายทอดออกมาโดยไม่ซ้ำแบบผู้อื่นตลอดจนเป็นงานเขียนที่ส่งเสริมความคิดและเรื่องปัญญาด้วย

4. จุดมุ่งหมายของการเขียนสร้างสรรค์

กรรณิการ์ พวงเกษม (2533, หน้า 34) ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการเขียนเชิงสร้างสรรค์ไว้ ดังนี้ คือ

1. เพื่อให้รู้จักบรรยายความรู้สึกนึกคิดออกมาอย่างสร้างสรรค์และเข้าใจแนวคิด
ของผู้อื่น

2. เพื่อให้เข้าใจเห็นคุณค่า และชื่นชมศิลปะวรรณคดี ดนตรี ตลอดจนกิจกรรม
ทางวัฒนธรรม สามารถเข้าร่วมกิจกรรมนั้นๆได้

3. เพื่อให้มีความสามารถในการปรับตัวทางอารมณ์และทางสังคม

4. ครูจะต้องช่วยส่งเสริม การสังเกต การสร้างเรื่อง และการเขียนที่ชัดเจน
เป็นรายบุคคล ด้วยการออกความเห็น และชมเชยสิ่งที่ดี

5. เด็กจะได้รับประสบการณ์ต่างๆจากสิ่งที่คุณครูให้บนกระดานดำ

6. ประสบการณ์ที่ได้จากการอภิปรายร่วมกันจะช่วยพัฒนาทักษะในการเขียน
ได้มากกว่าการให้เขียนแต่เพียงอย่างเดียว

พิสมัย อำไพพันธ์ (2537, หน้า 5) ได้กล่าวไว้ดังนี้

1. เพื่อเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงออกทางความคิดความรู้สึกจาก
ประสบการณ์ต่างๆที่ผ่านมา

2. เพื่อส่งเสริมความสามารถทางภาษาที่มีอยู่ในตัวเด็ก ให้สร้างสรรค์ผลงาน ที่มี
คุณค่า ทางวรรณกรรม ที่ให้ความรู้สึกน่าสนใจ และมีลักษณะทางภาษาที่ดี

3. เพื่อส่งเสริม และเร้าใจให้เด็กสนใจ ช่างซึ่งวรรณคดี

4. เพื่อมุ่งพัฒนาความสามารถทางภาษามากกว่ากระบวนการ ที่ถูกต้องตามเกณฑ์
ของหลักภาษา

สรุปได้ว่า จุดมุ่งหมายของการเขียนสร้างสรรค์ เป็นการส่งเสริมความสามารถ
ทางภาษาที่มีอยู่ในตัวเด็ก ให้สร้างสรรค์ผลงาน ที่มีคุณค่า ทางวรรณกรรม ที่ให้ความรู้สึก
น่าสนใจ มีลักษณะทางภาษาที่ดี นอกจากนี้ยังพัฒนาทักษะในการเขียนที่ใช้ประสบการณ์ และ
จินตนาการของตนอย่างอิสระ

5. องค์ประกอบของการเขียนสร้างสรรค์

อุทัยวรรณ ปิ่นประชาสรร (2538, หน้า 15) ได้กล่าวถึง องค์ประกอบของการเขียน
สร้างสรรค์ ว่ามีอยู่ 4 อย่าง คือ

1. ความจริงใจ ผู้เขียนต้องค้นหา และเขียนในสิ่งที่ตนคิด และสนใจจริงๆ หาก
งานเขียนใดขาดความจริงใจ จะทำให้ค่าของงานนั้นด้อยลงไป

2. อารมณ์ การเขียนสร้างสรรค์ที่ดีนั้น เน้นการเสนอจินตนาการ ทัศนคติ และ
อารมณ์ ความรู้สึก มากกว่าการบรรยายข้อเท็จจริง

3. ความคิดริเริ่ม การเขียนสร้างสรรค์ต้องอาศัยความคิดริเริ่ม แปลกใหม่ เพื่อ
การสร้างผลงานใหม่ๆโดยไม่ได้ลอกเลียนแบบผู้อื่น

4. การสร้างประสบการณ์การเขียนสร้างสรรค์ ต้องการประสบการณ์ เพื่อนำมาเป็นวัตถุดิบ และสร้างพื้นฐานความคิดในการเขียน แล้วถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิดนั้นไปสู่ผู้อ่าน เพื่อให้ผู้อ่านเกิดภาพขึ้นในความคิด ได้ประสบการณ์ใหม่ๆ จากการอ่านงานเขียนนั้น

กรรณิการ์ พวงเกษม (2533, หน้า 33) และปราณี สุรสิทธิ์ (2549, หน้า 40) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของการเขียนสร้างสรรค์ได้สอดคล้องกันไว้ มี 3 ประการ คือ

1. มีจินตนาการ หรือความคิดคำนึง คือ ผู้เขียนจะต้องสร้างจินตนาการให้เกิดภาพในใจของผู้อ่าน ซึ่งจะช่วยให้ผู้อ่านรู้สึกคล้อยตามเป็นอันหนึ่งอันเดียวกับผู้เขียน

2. สำนวนภาษาดี คือผู้เขียนจะต้องรู้จักเลือกใช้ถ้อยคำ และรูปประโยคที่เหมาะสมมีท่วงทำนองในการเขียนดี

3. ให้คุณค่าทางจิตใจ และสติปัญญา คือนอกจากจะให้ความเพลิดเพลินแล้วยังก่อให้เกิดความคิดใหม่ๆ ที่ประเทืองสติปัญญาด้วย

ประสิทธิ์ กาพย์กุลอน (2538, หน้า 10-11) ได้เสนอแนะวิธีประเมิน ผลงานเขียนเชิงสร้างสรรค์ไว้ว่า ข้อที่ควรพิจารณาเวลาตรวจแก้งานเขียน และหลักการให้คะแนนนั้น จะต้องพยายามดูทุกแง่มุมเท่าที่จะทำได้ อย่าเจาะจงพิจารณาเรื่องใดเรื่องหนึ่งเพียงอย่างเดียวและควรพิจารณาในข้อดังต่อไปนี้

1. เนื้อเรื่อง ควรพิจารณาแนวคิด หรือแนวเรื่องการจัดระเบียบความคิด การอ้างเหตุผล การขยายความ และความแจ่มแจ้งชัดเจน

2. การใช้ภาษา ควรพิจารณาระดับของภาษาที่ใช้ ว่าถูกต้องตามกาลเทศะ และลักษณะของเรื่อง พิจารณาการใช้คำ ประโยค การเขียนย่อหน้า การเว้นวรรคตอน การใช้สำนวนโวหาร คำพังเพย และสุภาษิตต่างๆ

3. รูปแบบ ควรพิจารณาเฉพาะการเขียนที่มีแบบแผนแน่นอน ว่าทำได้ถูกต้องทุกรูปแบบการเขียนชนิดนั้นๆ หรือไม่ เช่น เรียงความ บทความ

4. กลไกประกอบการเขียนอื่นๆ ได้แก่ สะกดการันต์ ลายมือ ความสะอาด และความเป็นระเบียบเรียบร้อย

วนิดา หลาวเพชร, และคนอื่นๆ (2547, หน้า 215) ได้กล่าวถึงเกณฑ์การประเมินการเขียนสร้างสรรค์ว่าควรพิจารณาในองค์ประกอบดังต่อไปนี้

1. การสะกดคำ ควรพิจารณาถึงการเขียนสะกดคำได้ถูกต้อง

2. ความยาวของเนื้อหาควรพิจารณาถึงความยาวของเนื้อหาได้ตรงกับที่กำหนด

3. สำนวนโวหาร ควรพิจารณาการใช้สำนวนโวหารได้ถูกต้องเหมาะสม

4. ความคิดสร้างสรรค์ พิจารณาแนวคิดว่ามีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ที่มีคุณค่า มีการเสนอแนวคิดที่แปลกใหม่

สรุปได้ว่า ความสามารถในการเขียนสร้างสรรค์ เป็นการถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิด
สู่ผู้อ่านเพื่อให้ผู้อ่านเกิดภาพขึ้นในความนึกคิดและได้ประสบการณ์ใหม่ๆ ซึ่งมี 4 องค์ประกอบ
ได้แก่ การสะกดคำ ความยาวของเนื้อหา สำนวนโวหาร ความคิดสร้างสรรค์แปลกใหม่ ซึ่งวัดได้
จากคะแนนในการทำแบบทดสอบวัดความสามารถในการเขียนสร้างสรรค์เป็นแบบทดสอบให้
นักเรียนเขียนตอบ

6. หลักในการสอนเขียนสร้างสรรค์

กรรณิการ์ พวงเกษม (2533, หน้า 34) กล่าวว่า การสอนเขียนแบบสร้างสรรค์ จะ
ให้ได้ผลดีนั้นควรปฏิบัติดังนี้

1. ต้องเร้าให้นักเรียนเกิดความต้องการที่จะเขียน การเร้านี้อาจใช้อุปกรณ์ หรือ
เรื่องราวต่างๆ
2. ให้ร่างอย่างหยาบๆ ให้เสร็จครึ่งหนึ่งก่อนในชั้นเรียน
3. ให้นักเรียนแก้ไขข้อบกพร่องแล้วเขียนเพิ่มเติมใหม่ซึ่งเป็นการวัดผลด้วยตนเอง
4. ให้นักเรียนทั้งชั้นช่วยกันประเมินผลการเขียนนั้น
5. ครูเป็นผู้ประเมินผลเองและให้นักเรียนแก้ไขเสียใหม่
6. อ่านนิทาน โคลง ให้เด็กฟังมากๆ เพื่อความสนุกสนานหากเด็กได้มีส่วนร่วม
ร่วมบ้าง เช่นช่วยกันตอบปัญหา ช่วยกันตั้งชื่อเรื่อง ช่วยกันเล่าบ้าง จะทำให้สนุกสนานยิ่งขึ้น
7. ส่งเสริมให้เด็กเขียนมากๆ ให้ลองเขียนสิ่งแปลกๆ ใหม่ๆ อยู่เสมอ
8. ช่วยให้เกิดกำลังใจโดยยกย่อง ชมเชยผลงานเมื่อเห็นสมควร แต่ไม่แสดงออกให้
มากเกินไปจนทำให้เด็กไม่พยายามทำให้ดียิ่งขึ้นกว่าเดิม
9. ไม่บังคับให้เด็กเขียนถ้าหากไม่นี่ก็อยากเขียนอาจให้เล่าเรื่องประกอบภาพก็ได้
สุวิทย์ มูลคำ (2547, หน้า 40-41) ได้สรุปหลักการสอนเขียนแบบสร้างสรรค์ไว้ดังนี้
  1. คลุกคลีกับคนสร้างสรรค์
  2. เมื่อมีความคิดใหม่ๆอย่าลืมนบันทึกลงสมุด เพื่อกันลืม
  3. สร้างอารมณ์ขันให้ตัวเองเสมอ
  4. คิดเสมอว่า ทุกอย่างเป็นไปได้ จงฝันเข้าไว้
  5. พยายามคิดถึงตนในแง่ดี ถ้าคิดได้บ้างก็เขียนไว้บ้าง
  6. กระตุ้นด้วยคำถามถ้า เช่น จะเกิดอะไรขึ้น ถ้าไก่อตายหมดโลก ถ้าปัจจุบัน
ไดโนเสาร์อยู่จะเป็นอย่างไร
  7. คิดประดิษฐ์สิ่งใหม่ๆ ทางใหม่ๆ ที่จะแก้ปัญหา
  8. เล่นเกม สมมติว่า.....สมมติว่าเธอเป็นนก เธอจะทำอะไร....
  9. อย่ามองข้ามความคิดเล็กๆน้อย
  10. ค้นหาหนทางที่แสดงออกถึงความสามารถที่สร้างสรรค์ได้ ไม่ว่าจะเป็นการ
การวาดภาพ แต่งบทประพันธ์

11. ถ้าเด็กมีอาการเหม่อหรือฝันกลางวัน อย่าไปตำหนิ ปล่อยให้เขาฝันจนจบ
12. ถ้าเด็กถนัดเขียนมือซ้าย อย่าบังคับให้เขาเขียนมือขวา
13. สนับสนุนให้เด็กเล่นเกมที่ใช้การขบคิดและวางแผน
14. ฝึกโยคะที่เอาศีรษะลงเดินดูบ้าง จะพบว่า ทำให้สมองแจ่มใสขึ้น เพราะเลือด

วิ่งขึ้นสมองมากขึ้น

15. พยายามใช้ประสาทสัมผัสต่างๆ
16. ลองทำการบ้านโดยไม่ใช้เครื่องทุ่นแรง
17. ลองทำเรื่องที่ยังไม่จบ เช่น เวลาอ่านหนังสือที่ยังไม่จบให้เด็กลองเขียนเรื่อง

ต่อ ให้จบตามจินตนาการ

18. คิดคำหรือเขียนคำที่ลงท้ายด้วยใจ น้ำ
19. ให้เด็กสมมติว่ากำลังเดินทางเข้าไปในความคิดของตนเอง
20. ให้เด็กแยกแยะความก้าวร้าวกับความเชื่อมั่นในตนเอง

อัจฉรา ชิวพันธ์ (2552, หน้า 5-9) กล่าวว่า แนวทางในการสอนเขียนสร้างสรรค์

ประกอบด้วย

1. ครูมีบุคลิกภาพที่สร้างสรรค์ในการจัดการเรียนการสอนนั้นครูเป็นผู้ที่อยู่ใกล้ชิดกับเด็กตลอดเวลา ด้วยเหตุนี้ครูควรจะเป็นผู้มีบุคลิกภาพของการเป็นผู้ที่มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์เพื่อจูงใจและเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับเด็กด้วยลักษณะของครูที่มีความคิดสร้างสรรค์นั้น จะต้องปฏิบัติ ดังนี้

- 1.1 จัดหากิจกรรมเร้าใจใหม่ๆ
- 1.2 เปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงออกด้านต่างๆ
- 1.3 รับฟังความคิดเห็นของทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน
- 1.4 ใช้คำถามทำให้เกิดคำตอบหลายๆอย่าง
- 1.5 กระตุ้นให้แสดงความคิดเห็น
- 1.6 ชมเชยและให้กำลังใจ
- 1.7 มีประชาธิปไตยในการสอน

2. จัดบรรยากาศให้จูงใจ การจัดบรรยากาศในการเรียนที่จูงใจให้ได้รักการเขียนสร้างสรรค์นั้นครูทำได้โดยไม่ให้บรรยากาศในการทำงานเคร่งเครียดเกินไป เพื่อเด็กจะได้ทำงานด้วยความสบายใจ เช่น แบบฝึกหัดที่ใช้ควรมีลักษณะจูงใจให้อยากทำ ไม่มากจนน่าเบื่อหน่าย กิจกรรมที่ใช้ควรให้เกิดความสนุกสนานอยากที่จะเรียน

3. เริ่มจากสิ่งใกล้ตัว การเขียนจากสิ่งที่ใกล้ตัวเด็ก นับเป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญอย่างยิ่งในการสอนการเขียนอย่างสร้างสรรค์ เพราะจะช่วยเร้าความสนใจของเด็กให้อยากเขียน อยากรู้ในสิ่งที่มีประสบการณ์อยู่ ด้วยตัวของเขาเอง ทำให้เกิดแรงบันดาลใจที่จะเขียนงานต่างๆ อย่างสบายใจ สิ่งใกล้ตัวเด็กที่จะนำมาใช้อาจเป็นเหตุการณ์ในชีวิตประจำวัน

เริ่มจากครอบครัว โรงเรียนหรือสถานที่ต่างๆที่เขามีประสบการณ์ผ่านมา ตัวอย่างเช่น การเขียนเล่าเรื่องของตน การเขียนบันทึกประจำวัน การแต่งคำประพันธ์เรื่องที่ตนสนใจ การเขียนจดหมายเล่าเรื่องที่อยากเล่าสู่เพื่อนๆ ฯลฯ

4. ยั่วโยให้มีความคิดที่แตกฉาน กิลฟอร์ด (Guildford, 1967) กล่าวว่าไว้ว่า ผู้ที่มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ จะต้องมีความคล่องที่มีความฉับไวที่จะรับรู้ปัญหาต่างๆ สามารถมองเห็นปัญหา และมีความว่องไวที่จะแสดงความคิดเห็นใหม่ๆ ตลอดจนถึงรู้จักการหาทางปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้นด้วยเหตุนี้ในการจัดกิจกรรมสำหรับการเขียนสร้างสรรค์ก็ควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนสามารถใช้ความคิดพิจารณาไตร่ตรองสามารถแสดงออกได้อย่างอิสระ ด้วยความคิดริเริ่มของตนสามารถเสนอแนะแนวทางในการแก้ปัญหาได้หลายทาง ดังที่กิลฟอร์ด (Guildford) ได้กล่าวไว้ว่า ลักษณะของการคิดสร้างสรรค์จะต้องมีลักษณะดังนี้

4.1 คิดได้คล่อง (fluency) เป็นความสามารถของสมองในการที่จะคิดหาคำตอบได้อย่างคล่องแคล่ว รวดเร็ว เมื่อพบกับปัญหาต่างๆ

4.2 ต้องยืดหยุ่นความคิด (flexibility) เป็นความสามารถในการคิดหาคำตอบต่างๆ โดยพิจารณาหลายทิศทาง หลายคำตอบ ตัวอย่างเช่น เมื่อมีปัญหามาขึ้น ผู้คิดที่มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์จะต้องหาทางออกสำหรับการแก้ปัญหาได้หลายๆ ทาง โดยไม่ยึดมั่นในสิ่งที่ตายตัวทางเดียว

4.3 รู้จักประดิษฐ์ริเริ่ม (originality) เป็นความสามารถของการคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในลักษณะที่บุคคลนั้นมีความคิดริเริ่ม สามารถพบแนวทางใหม่ๆ ซึ่งไม่ซ้ำกับผู้อื่น ทำให้เกิดการค้นพบหรือการประดิษฐ์สิ่งใหม่ๆ ขึ้น

5. สนุกสนานในการเขียนในการจัดกิจกรรมการเขียนสร้างสรรค์นั้นผู้สอนก็ควรจัดการเรียนการสอนที่มีชีวิตชีวา โดยคำนึงถึงความสามารถและความแตกต่างระหว่างบุคคลด้วย เพื่อให้ผู้เรียนสนุกสนานไม่เบื่อหน่าย นอกจากนี้ ควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงออกทางความคิดและประสบการณ์ต่างๆ ของเขาได้อย่างเต็มที่ จะช่วยให้เด็กเกิดแรงบันดาลใจ รักในการเขียน

6. ฝึกผู้เรียนให้เกิดทักษะ หลายคนมักคิดกันว่า ผู้ที่เขียนเป็นนั้นเป็นผู้ที่มีพรสวรรค์ ที่จะทำให้อ่านมีความชื่นชมต่อผลงานของตน แต่เท่าที่ผู้เขียนมีประสบการณ์มานั้นพบว่าผู้ที่ไม่มีความพรสวรรค์ในการเขียน ก็สามารถแสวงหาความสำเร็จที่จะเขียนได้ ถ้าผู้เขียนมีแนวทางในการปฏิบัติให้ถูกต้องที่จะนำเอาหลักเกณฑ์ต่างๆในการเขียนมาใช้ให้ถูกต้อง ตลอดจนถึงการหมั่นฝึกฝนตนเองให้เกิดความชำนาญ ทั้งนี้เนื่องจากการเขียนเป็นทักษะของการส่งภาษา ซึ่งจะต้องอาศัยการฝึกฝนบ่อยๆ พยายามปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องให้ดีขึ้น ก็จะช่วยให้ผู้เขียนพัฒนาในการเขียนได้

สิ่งที่พึงปฏิบัติตนเพื่อฝึกฝนให้เกิดทักษะในการเขียน มีดังนี้

1. ฝึกตนให้เป็นผู้ที่รักการค้นคว้าหาความรู้ ความรู้ต่างๆที่ได้มาจากการอ่านหรือการฟังสิ่งต่างๆนั้น จะช่วยให้ผู้เขียนมีข้อมูลหรือวัตถุดิบทางด้านเนื้อหาสาระความรู้ต่างๆ

อย่างกว้างขวาง ที่สามารถจะนำเอามาใช้อ้างอิง หรือนำมาเป็นแนวทางในการลำดับความคิด และเนื้อความในการเขียนเรื่องต่างๆได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้ยังได้รับแนวทางในด้านที่เกี่ยวกับ เทคนิควิธีการในการเขียนเรื่องของผู้คนอื่นด้วย ว่ามีสิ่งใดที่ดีสมควรนำมาเป็นแบบอย่าง หรือมีสิ่งใดที่ยังบกพร่อง ต้องแก้ไข

2. ฝึกฝนตนเองให้รู้จักการใช้ความคิดพิจารณาไตร่ตรองเมื่อได้อ่านหรือฟังสิ่งใดๆมาแล้วเพื่อทำให้ความคิดแตกฉาน สามารถหาแนวทางในการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆขึ้น

3. ฝึกฝนตนเองให้มีความเชื่อมั่นในตนเอง ในการที่จะเขียนสิ่งต่างๆโดยมีต้อง ห้วนไหวต่อสิ่งใดๆทั้งนี้ผู้เขียนจะต้องมีเนื้อหาสาระต่างๆอย่างพร้อมพร้อมมีการศึกษาค้นคว้าเป็น อย่างดี ที่สามารถจะใช้อ้างอิงได้อย่างถูกต้อง ตลอดจนถึงการนำเสนอประสบการณ์ของตนที่มีอยู่มา ใช้ประกอบการเขียน สิ่งต่างๆดังกล่าวจะช่วยให้เกิดความมั่นใจในการเขียนยิ่งขึ้น

4. ฝึกฝนตนเองให้มีความตั้งใจที่จะเขียนสิ่งต่างๆ อย่างสม่ำเสมอ เพราะการฝึก บ่อยๆจะช่วยให้การเขียนมีพัฒนาการขึ้น

5. ฝึกฝนตนเองให้มีใจกว้าง ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น เพื่อนำข้อติชมมา ใช้ในการปรับปรุงแก้ไขผลงานการเขียนในครั้งต่อไปให้มีการพัฒนายิ่งๆ ขึ้นไป

หลักในการจัดกิจกรรมการสอนเขียนสร้างสรรค์นั้น ครูเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญ อย่างยิ่งในการจัดกิจกรรมแต่ละครั้ง ดังนั้น ครูควรคำนึงถึงสิ่งต่างๆ ดังต่อไปนี้

1. กำหนดกิจกรรมการเขียนสร้างสรรค์ให้มีจุดมุ่งหมายที่ชัดเจน โดยจะต้อง คำนึงถึงหลักสูตรในระดับต่างๆว่ามีจุดมุ่งหมายทำอะไรกิจกรรมต่างๆนั้นสนองวัตถุประสงค์ ใดในหลักสูตร

2. การจัดกิจกรรมการเขียนสร้างสรรค์ ควรมีการสัมพันธ์กับกลุ่มประสบการณ์ ต่างๆ ด้วย

3. จัดลำดับความยากง่ายของกิจกรรมให้เหมาะสมกับผู้เรียน

4. ใช้สื่อที่จูงใจเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างสรรค์ผลงานใหม่และรักในการเขียน

5. ให้ผู้เรียนสามารถใช้จินตนาการในการแสดงความรู้สึกนึกคิด อย่างอิสระ

สรุปได้ว่า หลักในการสอนเขียนสร้างสรรค์ ต้องยึดหลักในการลงมือปฏิบัติ ฝึกฝน อย่างสม่ำเสมอโดยครูต้องจัดลำดับความยากง่ายของกิจกรรมให้เหมาะสมกับผู้เรียนมีการพัฒนา การจัดกิจกรรมให้มีความแปลกใหม่ และต้องมีความอดทนในการสอน การจัดกิจกรรม สำหรับการเขียนสร้างสรรค์ก็ควรเปิดโอกาส ให้ผู้เรียนสามารถใช้ความคิดพิจารณา ไตร่ตรอง สามารถแสดงออกได้อย่างอิสระ มีลักษณะการคิดคล่อง คิดยืดหยุ่น และคิดริเริ่ม

7. ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการเขียนสร้างสรรค์

ทิตนา แชมมณี (2552, หน้า 253) ได้กล่าวถึง แนวคิดของ จอยส์, และวีล (Joyce, & Weil) ไว้ว่า วิธีกระบวนการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการเปรียบเทียบแบบอุปมาอุปไมย เพื่อใช้ในการ กระตุ้นความคิดใหม่ๆ ไว้ 3 แบบ คือการเปรียบเทียบแบบตรง (direct analogy) การเปรียบเทียบ

บุคคลกับสิ่งของ(personal analogy) และการเปรียบเทียบคำคู่ขัดแย้ง (compressed conflict) วิธีการนี้มีประโยชน์มากเป็นพิเศษ สำหรับการเรียนรู้เกี่ยวกับการเขียน และการพูดอย่างสร้างสรรค์รวมทั้งการสร้างสรรค์งานทางศิลปะ ผลที่ผู้เรียนจะได้รับจากการเรียน ได้แก่ ผู้เรียนจะเกิดความคิดใหม่ และสามารถนำความคิดใหม่ ๆ นั้นไปใช้ในงานของตน ทำให้งานของตนมีความแปลกใหม่ น่าสนใจมากขึ้น นอกจากนี้ ผู้เรียนอาจเกิดความตระหนักในคุณค่าของการคิด และความคิดของผู้อื่นอีกด้วย

สรุปว่า การเขียนสร้างสรรค์ เป็นการนำความสามารถในการคิด โดยการเปรียบเทียบอุปมาอุปไมย ซึ่งทำให้ผู้เรียนเกิดความคิดใหม่ แล้วนำความคิดมาสร้างสรรค์งานเขียน ทำให้งานเขียนมีความแปลกใหม่ การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยยึดแนวคิดของ จอยส์, และ วิล (Joyce, & Weil)

8. การประเมินผลความสามารถในการเขียนสร้างสรรค์

พิสมัย สิงห์แก้ว (2520, หน้า 37) กล่าวว่า หลักเกณฑ์ในการพิจารณางานเขียนคือ ความคิดสร้างสรรค์ ความสมเหตุสมผลของเนื้อหา ความสามารถในการใช้ถ้อยคำ โดยกล่าวถึงรายละเอียดดังนี้

1. ความคิด หมายถึง ความคิด หรือจินตนาการเรื่องราวให้เป็นเรื่องราวที่น่าสนใจมีเหตุผล
2. การเรียบเรียงเนื้อหา มีเค้าโครงความคิดที่เป็นระเบียบ การเชื่อมโยงความคิดต่อเนื่อง ตามลำดับ ไม่ขาดตอน เน้นสิ่งที่ควรเน้น
3. ลีลาการเขียน แสดงความเป็นต้นคิด มีรูปแบบที่เหมาะสม มีท่วงทำนองเฉพาะตน
4. กลไกในการเขียน พิจารณาเรื่องการสะกดการันต์ ลายมือ ความถูกต้องความสะอาดเรียบร้อย
5. การเลือกใช้คำเลือกใช้คำได้ตรงความหมาย และใช้คำได้เหมาะสม

กระทรวงศึกษาธิการ (2526, หน้า 87) เสนอหลักการให้คะแนน การเขียนสร้างสรรค์ไว้ ดังนี้คือ การให้คะแนนการเขียนที่มีแบบแผนหรือรูปแบบซึ่งได้แก่ การเขียนเรียงความ บทความ จดหมาย ย่อความ สุนทรพจน์ ฯลฯ ควรแบ่งการให้คะแนน ดังนี้

เนื้อเรื่อง	25%
การใช้ภาษา	25%
แนวความคิด	30%
รูปแบบ	10%
ลายมือ การสะกดการันต์ การเว้นวรรคตอน	
ย่อหน้า และความสะอาด	10%

กระทรวงศึกษาธิการ (2536, หน้า 51) ได้เสนอแนะเกณฑ์การตรวจให้คะแนนความคิดสร้างสรรค์ไว้ว่า ควรยึดหลักการตรวจให้คะแนนความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งดัดแปลงมาจากของทอร์แรนซ์ (Torrance) โดยในแต่ละกิจกรรมควรให้คะแนนใน 3 ด้าน คือ

1. การให้คะแนนความคล่องในการคิด พิจารณาจากคำตอบที่เป็นไปได้ตามเงื่อนไขโดยให้คะแนนคำตอบละ 1 คะแนน ตามปริมาณคำตอบที่ไม่ซ้ำกัน

2. การให้คะแนนความคิดยืดหยุ่นในการคิด พิจารณาจากคำตอบที่เป็นไปได้ ซึ่งจะจัดกลุ่ม หรือประเภทของคำตอบของนักเรียนแต่ละคนตามวิธีการคิดที่แตกต่างกัน ของสิ่งเร้า หรือเงื่อนไขที่กำหนด โดยให้คะแนนคำตอบเป็นกลุ่มหรือประเภทละ 1 คะแนน

3. การให้คะแนนความคิดริเริ่ม พิจารณาจากความถี่ของคำตอบของนักเรียนทั้งหมดที่เป็นความคิดแปลกแตกต่างไปจากธรรมดา ในการตอบที่ตอบซ้ำกันมากๆ ก็ให้คะแนนน้อยหรือไม่ให้เลย ถ้าคำตอบยิ่งซ้ำกับคนอื่นน้อยหรือไม่ซ้ำกับคนอื่นเลยก็จะได้คะแนนมากขึ้น เกณฑ์การให้คะแนนยึดหลักดังต่อไปนี้

คำตอบซ้ำ	12%	ขึ้นไป ให้	0	คะแนน
คำตอบซ้ำ	6-11%	ขึ้นไป ให้	1	คะแนน
คำตอบซ้ำ	3-5%	ขึ้นไป ให้	2	คะแนน
คำตอบซ้ำ	2%	ขึ้นไป ให้	3	คะแนน
คำตอบซ้ำกันไม่เกิน	1%	ให้	4	คะแนน

คะแนนความสามารถในการเขียนสร้างสรรค์ของนักเรียนหาได้จากผลบวกของคะแนนความคิดสร้างสรรค์ทั้ง 3 ด้าน ดังกล่าว

กระทรวงศึกษาธิการ (2536, หน้า 7) ได้ใช้การประเมินการผ่านเกณฑ์ หรือไม่ผ่านเกณฑ์ต่างๆในการวิเคราะห์งานเขียนโดยแบ่งออกเป็น

1. เกณฑ์เชิงปริมาณ หมายถึง จำนวนบรรทัดที่นักเรียนเขียนได้

2. เกณฑ์คุณภาพ หมายถึง ความสามารถในการสื่อความ การใช้ภาษา การลำดับความคิด การเขียนตามรูปแบบ และการแสดงความคิดสร้างสรรค์

ประสิทธิ์ กาศย์กลอน (2538, หน้า 10-11) ได้เสนอแนะวิธีประเมินผลงานเขียนเชิงสร้างสรรค์ไว้ว่า ข้อที่ควรพิจารณาเวลาตรวจแก้งานเขียน และหลักการให้คะแนนนั้นจะต้องพยายามดูทุกแง่ทุกมุมเท่าที่จะทำได้อย่าเจาะจงพิจารณาเรื่องใดเรื่องหนึ่งเพียงอย่างเดียว และควรพิจารณาในข้อดังต่อไปนี้

1. เนื้อเรื่อง ควรพิจารณาแนวคิด หรือแนวเรื่องการจัดระเบียบความคิด การอ้างเหตุผล การขยายความ และความแจ่มแจ้งชัดเจน

2. การใช้ภาษา ควรพิจารณาระดับของภาษาที่ใช้ ว่าถูกต้องตามกาลเทศะ และลักษณะของเรื่อง พิจารณาการใช้คำ ประโยค การเขียนย่อหน้า การเว้นวรรคตอน การใช้สำนวนโวหาร คำพังเพย และสุภาษิตต่างๆ

3. รูปแบบ ควรพิจารณาเฉพาะการเขียนที่มีแบบแผนแน่นอนว่าทำได้ถูกต้องทุกรูปแบบการเขียนชนิดนั้นๆ หรือไม่ เช่น เรียงความ บทความ

4. กลไกประกอบการเขียนอื่นๆ ได้แก่ สะกดการันต์ ลายมือ ความสะอาด และความเป็นระเบียบเรียบร้อย

กรณีการ พวงเกษม (2533, หน้า 148-158) เสนอวิธีการวัดการเขียนสร้างสรรค์ดังนี้

1. ประเมินผลตามจุดมุ่งหมาย เพื่อดูว่าผู้เขียนมีจุดมุ่งหมายที่แสดงออก โดยการเขียนเข้าชั้น และมีการลำดับเนื้อเรื่องได้ดีหรือไม่ ลำดับเนื้อเรื่องเป็นไปตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้ถูกต้องหรือไม่ โดยใช้ข้อสอบอัตร้อย และตรวจให้คะแนนด้วยวิธีจัดอันดับคุณภาพ เช่น กำหนดภาพมาให้เขียนเรื่องจากภาพ พร้อมทั้งกำหนดเกณฑ์ในการตอบและให้คะแนนไว้ด้วย แล้วให้คะแนนโดยวิธีจัดอันดับคุณภาพ

ตัวอย่าง เช่น การวัดและประเมินผลการเขียนเรื่องจากภาพ ให้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เขียนเรื่องจากภาพที่กำหนดให้ โดยกำหนดให้มีความยาวไม่น้อยกว่า 10 ประโยค กำหนดหัวข้อในการให้คะแนน โดยวิธีจัดอันดับคุณภาพไว้ดังนี้

1. ความถูกต้องเหมาะสมของเนื้อหาสอดคล้องกับภาพ
2. การเรียบเรียงลำดับความคิด
3. ความถูกต้องเหมาะสมในการใช้ภาษา

การให้คะแนนสามารถนำมาให้คะแนนในรูปของตาราง ดังแสดงด้วยตาราง 3

ตาราง 3 ตัวอย่างการวัดและประเมินผลการเขียนเรื่องจากภาพโดยวิธีจัดอันดับคุณภาพ

เลข ที่	เนื้อหาถูกต้อง เหมาะสม					การเรียงลำดับ ความคิด					ความถูกต้อง เหมาะสม ในการใช้ภาษา					ผลการ ประเมิน	หมายเหตุ
	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1		

หมายเหตุ 5 = ดีมาก 4 = ดี 3 = ปานกลาง 2 = ค่อนข้างอ่อน 1 = อ่อนมาก

การวัดผลตามวิธีนี้เป็นวิธีที่ถูกต้องที่สุด เพราะเป็นการวัดการเขียนสร้างสรรค์ ได้ตรงตามจุดมุ่งหมาย แต่ก็มักจะมีปัญหาตรงที่ขาดความยุติธรรมในการตรวจให้คะแนน และใช้เวลามากในการตรวจให้คะแนน ดังนั้นเพื่อเป็นการลดปัญหาดังกล่าว ผู้ประเมินควรคำนึงถึงเรื่องต่อไปนี้

1) การสอบเขียนเรื่องควรให้เด็กเขียนบนกระดาษ เพราะผู้ตรวจจะได้มีหลักฐานและสามารถพิจารณาได้นาน แต่ก็อาจจะมีบ้างที่ให้สอบโดยการพูดแทนการเขียน เช่น พูดหน้าชั้นเกี่ยวกับประสบการณ์วันปิดภาคเรียน

2) การสอบเขียนเรื่องที่ครูไม่ควรกระทำอย่างยิ่งก็คือ การสอบด้วยวิธีที่ครูพูดหรืออ่านให้ฟังก่อน 1 จบ แล้วให้นักเรียนเขียนเรื่องตามที่ครูอ่าน เพราะจะเป็นการวัดการจำมากกว่าจินตนาการในการใช้ภาษา

3) ควรกำหนดให้ทุกคนเขียนเรื่องจากหัวข้อเดียวกัน เพื่อจะได้เกิดความรู้สึกธรรมในการเปรียบเทียบให้คะแนน

4) ในระดับชั้นที่สูงขึ้นควรกำหนดขอบเขตของการเขียนเรื่องให้ชัดเจนเพื่อความเป็นปรนัยในการเขียนเรื่องมากขึ้น

5) วิธีการตรวจให้คะแนนด้วยข้อสอบชนิดนี้ ควรจัดอันดับคุณภาพ

2. ประเมินผลด้วยข้อสอบปรนัยแบบเลือกตอบตามแนวของ E.T.S. (Educational Testing Service) ซึ่งเป็นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการทดลองที่ใหญ่ที่สุดในโลก รัฐนิวยอร์ก ประเทศสหรัฐอเมริกา วิธีการทดสอบดังกล่าวนี้ ต้องการวัดความสามารถในการเขียนด้านความสามารถในการแสดงความคิดเห็นได้อย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพ การรวบรวมและจัดระบบระเบียบความคิดอย่างสมเหตุสมผล ด้านความสามารถในการใช้ถ้อยคำสำนวนให้เหมาะสมกับความหมายดังนี้

2.1 วัดความสามารถในการแสดงความคิดเห็น 4 แบบ ได้แก่

2.1.1 ให้หาสิ่งบกพร่อง คำถามชนิดนี้ต้องการให้ผู้เรียนค้นหา คำ หรือหาข้อความที่บกพร่องในการเขียน โดยยกข้อความมาให้อ่านก่อน 1 ประโยค พร้อมกับขีดเส้นใต้คำบางคำไว้ แล้วพิจารณาว่าคำใดไม่เหมาะสมกับข้อความนั้น

2.1.2 ให้ปรับปรุงข้อความ คำถามชนิดนี้ต้องการวัดความสามารถในการใช้ภาษาให้ถูกต้องและมีประสิทธิภาพ ให้ผู้เรียนพิจารณาคำตอบโดยยึดหลักเกณฑ์ที่ถูกต้องของภาษาในเรื่องการใช้คำ การเรียงคำเข้าประโยค การใช้เครื่องหมายวรรคตอน และการเรียบเรียงประโยคมาตรฐานของการเขียนที่ดีซึ่งเป็นที่ยอมรับ

2.1.3 ให้พิจารณาความบกพร่องคำถามชนิดนี้ต้องการให้ ผู้ตอบพิจารณาว่าประโยคหรือข้อความที่กำหนดให้นั้นบกพร่องหรือไม่ ถ้ารู้ว่าบกพร่องก็ให้สามารถบอกได้ว่าเป็นความบกพร่องชนิดใด

2.1.4 ให้เปลี่ยนสำนวนโวหาร คำถามชนิดนี้ คือวิธีที่พยายามเลียนแบบให้คล้ายสถานการณ์จริง ทำนองเดียวกับเมื่อร่างหนังสือเสร็จแล้วนำต้นฉบับมาปรับปรุงถ้อยคำสำนวนให้ดีขึ้นกว่าเดิม

2.2 วัดการรวบรวม และจัดระเบียบความคิด คำถามชนิดนี้ใช้วิธีให้เรียงประโยคย่อยๆ ซึ่งสลับที่ปนกันอยู่ให้เป็นเรื่องเดียวที่ติดต่อกันและได้ความสมบูรณ์

2.3 วัดการใช้ภาษาให้เหมาะสมกับความ คำถามชนิดนี้มีจุดมุ่งหมายที่จะวัดความสามารถในการวินิจฉัยคุณภาพ ของการใช้ภาษาในข้อความต่างๆว่าถ้อยคำสำนวนที่ใช้ใน

ประโยคเหมาะสมหรือขัดแย้งกับความหมายของเนื้อหาในข้อความนั้นหรือไม่ อย่างไร หรือมีข้อบกพร่องอย่างไรบ้าง ให้ผู้ตอบบอกข้อบกพร่องนั้นๆได้

3. ประเมินผลตามแบบฟอร์ม เช่น เนื้อหา ข้อความที่ใช้ สอดคล้องกับสังคมหรือไม่ การประเมินผลวิธีนี้เหมาะสมสำหรับใช้ในการประเมินผลการเขียนจดหมาย การเขียนจดหมายเป็นการเขียนเชิงสร้างสรรค์อีกวิธีหนึ่ง การใช้ข้อสอบวัดผลแบบนี้ต้องการที่จะวัดว่าผู้เรียนรู้หลักเกณฑ์ต่างๆเพื่อที่จะนำไปใช้ในชีวิตจริงได้มากน้อยเพียงใด ดังนั้นการวัดจึงเน้นพฤติกรรมทั้งในด้านความรู้ความจำ และการนำไปใช้เป็นส่วนใหญ่ ดังตัวอย่าง

(....) การสื่อสารชนิดใดเสียค่าบริการมากที่สุด (วัดความจำ)

ก. หนาณัติ

ข. จดหมาย

ค. โทรเลข

ง. ไปรษณียบัตร

(....) พ่อส่งเงินให้ลูกจะส่งได้สะดวกและปลอดภัยที่สุดด้วยวิธีใด (วัดการนำไปใช้)

ก. ส่งทางหนาณัติ

ข. ผากบุรุษไปรษณีย์

ค. ส่งทางพัสดุไปรษณีย์

ง. ส่งทางจดหมายลงทะเบียน

4. ประเมินผลโดยการเติมคำ หรือข้อความ การให้เติมคำหรือข้อความนั้นอาจจะเป็นข้อความสั้นหรือยาวแล้วแต่ระดับของเด็ก เช่น

4.1 ให้เรื่อง ให้ข้อความตอนต้น และตอนท้ายแล้วให้เติมข้อความตรงกลาง

4.2 ให้เรื่องให้ข้อความตอนต้นแล้วให้เติมต่อจนจบเรื่อง

4.3 ให้เรื่องให้ข้อความตอนท้ายแล้วให้เติมตอนต้นให้ต่อกับตอนท้าย

5. ประเมินดูว่าผู้เขียนจะมีความสำเร็จเพียงใด สามารถวางหัวข้อที่จะเขียนได้หรือไม่ การจัดลำดับการเขียน และสร้างความต้องการต่อผู้อ่านเพียงใดในข้อนี้จะใช้ในการออกข้อสอบแบบที่กำหนดคำหรือข้อความมาให้ แล้วให้ตั้งชื่อเรื่อง และเขียนเรื่องตามชื่อเรื่อง โดยนำคำหรือข้อความที่กำหนดให้มาใช้ในการให้คะแนนจะใช้วิธีจัดอันดับคุณภาพเหมือนที่ได้กล่าวมาแล้วในข้างต้น

ตัวอย่าง จงนำคำที่กำหนดให้มาเขียนเรื่อง โดยตั้งชื่อเรื่องให้เหมาะสมความยาวของเรื่องไม่น้อยกว่า 10 ประโยค ดังตัวอย่าง

ลูกนก   ตัวนอน   สีขาว   ปากเหลือง   เมล็ดข้าวโพด   ต้นชมพู

.....
 .....

6. มาตรฐานของเรื่องที่เขียน เรื่องที่เขียนเป็นเรื่องที่น่าคิด เรื่องตื่นเต้น เรื่องขบขันเรื่องที่เขียนให้ความรื่นรมย์เพียงใด ผู้เขียนเองมีความรู้ความสามารถเชื่อถือได้หรือไม่ ตัวละครครบถ้วนหรือไม่ เรื่องบอกสถานที่เริ่มต้นและจบลงอย่างดี มีระเบียบหรือไม่ เรื่องสับสนเพียงใด การประเมินในลักษณะนี้อาจจะต้องใช้กับเด็กในชั้นสูง

วนิดา หลาวเพชร, และคนอื่นๆ (2547, หน้า 215) ได้เสนอเกณฑ์การประเมินผลแบบทดสอบวัดความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ไว้ ดังนี้

1. การสะกดคำ	4	คะแนน
2. ความยาวของเนื้อหา	4	คะแนน
3. สำนวนโวหาร	4	คะแนน
4. ความคิดสร้างสรรค์	4	คะแนน

สรุปว่า การประเมินผลความสามารถในการเขียนสร้างสรรค์ส่วนใหญ่จะเปิดโอกาสให้เด็กเขียนตามความคิด ความสามารถของตนเอง จะเป็นการวัดที่ตรงกับความสามารถในการเขียนได้จริงๆ ซึ่งในงานวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยยึดหลักเกณฑ์ในการประเมินการเขียนสร้างสรรค์ตามแนวของวนิดา หลาวเพชร และคณะ ซึ่งมี 4 องค์ประกอบได้แก่ การสะกดคำ ความยาวของเนื้อหา สำนวนโวหาร ความคิดสร้างสรรค์ จากการทำแบบทดสอบการเขียนสร้างสรรค์ที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้น

เจตคติต่อการเรียนภาษาไทย

1. ความหมายของเจตคติต่อการเรียนภาษาไทย

นักจิตวิทยาและนักการศึกษาได้ให้ความหมายของเจตคติไว้ดังนี้

พวงรัตน์ ทวีรัตน์ (2540, หน้า 108) กล่าวว่า เจตคติ หมายถึง การเตรียมพร้อมแห่งสภาพจิตใจของบุคคลในการกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เจตคติเป็นอารมณ์ที่มีอยู่ในทุกผู้ทุกคน แต่อยู่ในระดับที่แตกต่างกัน เจตคติเป็นสิ่งที่ผลักดันบุคคลให้แสดงปฏิกิริยาตอบสนองต่อสิ่งเร้าต่างๆ อันอยู่ในลักษณะที่พึงพอใจก็ได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับกระบวนการเรียนและประสบการณ์ของแต่ละบุคคล

สุรางค์ ไคว์ตระกูล (2541, หน้า 366) กล่าวว่า ใจว่า เจตคติเป็นอักษณาสัยหรือแนวโน้มที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมสนองตอบต่อสิ่งแวดล้อมหรือสิ่งเร้า ซึ่งอาจจะเป็นทั้งคน วัตถุสิ่งของ หรือความคิด เจตคติอาจจะเป็นบวก หรือลบ ถ้าบุคคลมีเจตคติบวกต่อสิ่งใด ก็จะมีพฤติกรรมที่จะเผชิญกับสิ่งนั้น ถ้ามีเจตคติลบก็จะหลีกเลี่ยง ทักษณคติเป็นสิ่งที่เรียนรู้และเป็นการแสดงออกของค่านิยมและความเชื่อของบุคคล

แอลพอร์ต (Allport, 1969, p. 789) ได้ให้ความหมายว่า เจตคติ หมายถึง สภาพความพร้อมทางจิตใจ ซึ่งเกิดขึ้นจากประสบการณ์ สภาวะความพร้อมนี้จะเป็นแรงที่จะกำหนดทิศทางของปฏิกิริยาของบุคคล สิ่งของหรือประสบการณ์ที่เกี่ยวข้อง

กู๊ด (Good, 1973, p. 49) กล่าวว่า ใจว่า เจตคติหมายถึง ความเอนเอียงหรือความชอบของบุคคลที่แสดงผลเฉพาะไปสู่วัตถุ สิ่งของ สถานการณ์ หรือคุณค่า ตามปกติจะประกอบไปด้วยความรู้สึกและอารมณ์

สรุปได้ว่า เจตคติหมายถึงอารมณ์ที่มีอยู่ในทุกผู้ทุกคน แต่อยู่ในระดับที่แตกต่างกัน เกิดขึ้นจากประสบการณ์ สภาวะความพร้อมนี้จะเป็นแรงที่จะกำหนดทิศทางของปฏิกิริยาของ

บุคคล สิ่งของหรือประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องเจตคติอาจจะเป็นบวก หรือลบ ถ้าบุคคลมีเจตคติบวกต่อสิ่งใด ก็จะมีพฤติกรรมที่จะเผชิญกับสิ่งนั้น ถ้ามีเจตคติลบก็จะหลีกเลี่ยง เจตคติต่อการเรียนภาษาไทย หมายถึง ความรู้สึกและความคิดเห็นทั้งในทางบวกและทางลบ ของนักเรียนที่มีต่อการเรียนวิชาภาษาไทย ซึ่งวัดได้จากแบบสอบถามวัดเจตคติที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

2. องค์ประกอบของเจตคติ

ธีรวุฒิ เอกกุล (2542, หน้า 10) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของเจตคติ ไว้ดังนี้

1. ความรู้ (cognitive component) บุคคลใดจะมีเจตคติต่อสิ่งใด บุคคลนั้นจะต้องมีความรู้ความเข้าใจในสิ่งนั้นก่อน เพื่อใช้เป็นรายละเอียดสำหรับให้เหตุผลในการที่จะสรุปเป็นความเชื่อต่อไป

2. ความรู้สึก (feeling component) เป็นองค์ประกอบที่เกี่ยวกับความรู้สึกหรืออารมณ์ของบุคคลที่มีต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดหลังจากรับรู้และเข้าใจสิ่งนั้นแล้ว กล่าวคือเมื่อบุคคลได้รู้และเข้าใจเรื่องใดจะสรุปเป็นความเห็นในรูปการประเมินผลว่าสิ่งนั้นเป็นที่พอใจ หรือไม่สำคัญหรือไม่ดีหรือเลวซึ่งเท่ากับเกิดอารมณ์หรือความรู้สึกต่อสิ่งนั้น

3. ความโน้มเอียงที่จะปฏิบัติ (action tendency component) เป็นองค์ประกอบสุดท้ายที่รวมตัวมาจากความรู้และความรู้สึกที่มีต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด จนทำให้เกิดความโน้มเอียงที่จะปฏิบัติหรือตอบสนองต่อสิ่งนั้น ในทิศทางที่สนับสนุน คล้อยตาม หรือขัดแย้ง ตามความรู้และความรู้สึกที่เป็นพื้นฐานนั้น

สรุปได้ว่า เจตคติมีองค์ประกอบ ที่เป็นความรู้ความเข้าใจในสิ่งนั้น แล้วเกิดความรู้สึกจนทำให้เกิดความโน้มเอียงที่จะปฏิบัติหรือตอบสนองต่อสิ่งนั้น ในทิศทางที่สนับสนุน คล้อยตาม หรือขัดแย้ง

3. ลักษณะของเจตคติ

สุรางค์ ไควตระกูล (2541, หน้า 367) ได้สรุปไว้ดังนี้

1. เจตคติเป็นสิ่งที่เรียนรู้
2. เจตคติเป็นแรงจูงใจที่จะทำให้บุคคลกล้าเผชิญกับสิ่งเร้าหรือหลีกเลี่ยง ดังนั้นเจตคติจึงมีทั้งทางบวกและลบ

3. เจตคติประกอบด้วย องค์ประกอบ 3 อย่าง คือ องค์ประกอบเชิงความรู้สึก อารมณ์ องค์ประกอบเชิงปัญญาหรือการรู้จัก องค์ประกอบเชิงพฤติกรรม

4. เจตคติเปลี่ยนแปลงได้ง่าย การเปลี่ยนแปลงเจตคติ อาจจะเปลี่ยนแปลงจากบวกเป็นลบหรือจากลบเป็นบวก ซึ่งบางครั้งเรียกว่า การเปลี่ยนแปลงทิศทางของเจตคติ หรืออาจจะเปลี่ยนแปลงความเข้มข้น หรือความมากน้อย เจตคติบางอย่างอาจจะหยุดเลิกไปได้

5. เจตคติเปลี่ยนแปลงตามชุมชนหรือสังคมที่บุคคลนั้นเป็นสมาชิกเนื่องจากชุมชนหรือสังคมหนึ่งๆ อาจจะมีค่านิยมที่เป็นอุดมการณ์พิเศษเฉพาะ ดังนั้นค่านิยมเหล่านี้จะมีอิทธิพลต่อเจตคติของบุคคลที่เป็นสมาชิก ในกรณีที่ต้องการการเปลี่ยนแปลงเจตคติ จะต้องเปลี่ยนค่านิยม

6. สังคมประกิต มีความสำคัญต่อพัฒนาการเจตคติของเด็ก โดยเฉพาะเจตคติ ความคิด และหลักการที่เป็นนามธรรม เช่น อุดมคติ เจตคติต่อเสรีภาพในการพูด การเขียน เด็กที่มาจากครอบครัวที่มีสภาพเศรษฐกิจสังคมสูง จะมีเจตคติบวกสูงสุด

สรุปได้ว่า เจตคติต่อการเรียนภาษาไทย เป็น ความรู้สึก และความคิดเห็นทั้งในทางบวก และทางลบ ของนักเรียน เจตคติเป็นสิ่งที่เกิดจากการเรียนรู้ มากกว่าเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นเอง เจตคติมีความคงที่และแน่นอนพอสมควร แต่อาจเปลี่ยนแปลงได้เมื่อประสบกับสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมที่แตกต่างไปจากเดิม สามารถสร้างเครื่องมือวัดพฤติกรรมที่แสดงออกมาได้

4. วิธีการวัดเจตคติ

ได้มีผู้สรุปการวัดเจตคติไว้ดังนี้

กมลรัตน์ หล้าสูงษ์ (2528, หน้า 187) กล่าวว่า วิธีวัดเจตคติสามารถวัดได้จาก

1. โดยการประเมินความรู้สึกของตนเอง
2. สังเกตพฤติกรรมที่แสดงออก
3. แปลความหรือตีความปฏิกิริยาที่บุคคลแสดงต่อสิ่งเร้า
4. การทำงานบางอย่างที่กำหนดให้

รวีวรรณ อังคนุรักษ์พันธ์ (2553, หน้า 17) เสนอวิธีวัดเจตคติว่า วัดได้จาก

1. การสังเกต
2. การสัมภาษณ์
3. การใช้แบบสอบถาม
4. การรายงานตนเอง
5. การใช้โปรเจกทีฟเทคนิค
6. การใช้สังคมมิติ

สรุปได้ว่า วิธีวัดเจตคติสามารถวัดได้หลายวิธีเช่น โดยการประเมินความรู้สึกของตนเอง การสังเกตพฤติกรรมที่แสดงออก การสัมภาษณ์ การใช้แบบสอบถาม การแปลความตามปฏิกิริยาที่บุคคลแสดงต่อสิ่งเร้าซึ่งผู้ต้องการวัดสามารถเลือกใช้ได้ตามความเหมาะสม

5. เครื่องมือวัดเจตคติ

วิธีการสร้างแบบทดสอบวัดเจตคติตามแนวของ เรนิส ลิเคิร์ต (Renis Likert) ซึ่งจินตนา อนุสนธิ์ (2548, หน้า 52) ได้อธิบายไว้ ดังนี้

มาตรการสร้างแบบวิธีของ ลิเคิร์ต แบ่งการกำหนดช่วงความรู้สึกของตนเองเป็น 5 ระดับ คือ

1. เห็นด้วยอย่างยิ่ง
2. เห็นด้วย
3. ไม่แน่ใจ
4. ไม่เห็นด้วย
5. ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

กำหนดการให้คะแนนการตอบแต่ละตัวเลข โดยเลือกทุกประเภทให้คะแนนของการตอบแต่ละตัวเลือกโดยทั่วไปจะกำหนดคะแนนข้อความทางบวกเป็น 5 4 3 2 1 และข้อความทางลบเป็น 1 2 3 4 5 หรือ 0 1 2 3 4 ซึ่งการกำหนดแบบนี้เรียกว่า วิธีค่าคะแนน (arbitrary weighting method) ข้อความที่บรรจุลงในมาตรการวัดประกอบด้วยข้อความแสดงความรู้สึกทั้งทางบวกและทางลบ ข้อความอาจมี 18-20 ข้อ การกำหนดน้ำหนักคะแนนตอบแต่ละตัวเลือกกระทำเมื่อได้รวบรวมข้อมูลมาแล้ว โดยกำหนดตามวิธีค่าคะแนนซึ่งนิยมใช้กันมาก มีขั้นตอนดังนี้ คือ

1. พิจารณาว่าต้องการจะวัดเจตคติของใครที่มีต่อใคร และให้ความหมายของสิ่งที่วัดแน่นอน

2. เมื่อตีความหมายของสิ่งที่วัดแน่นอนแล้ว ก็สร้างข้อความในแต่ละหัวข้อโดยให้คลุมเนื้อหาในหัวข้อเหล่านั้น ข้อความนี้อาจเขียนขึ้นเอง หรือนำมาจากที่อื่น เช่น จากหนังสือพิมพ์ หรือจากผู้ทรงคุณวุฒิ ในด้านต่างๆก็ได้ แต่จะต้องมีลักษณะดังนี้

2.1 ต้องเป็นข้อความที่เขียนในแง่ความรู้สึก ความเชื่อ หรือความตั้งใจที่จะทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ไม่ใช่ข้อเท็จจริง

2.2 ข้อความที่บรรจุลงในสเกล จะต้องประกอบด้วยข้อความที่เป็นบวกและลบละกัน

2.3 ข้อความแต่ละข้อความจะต้องสั้น เข้าใจง่าย ชัดเจน ไม่กำกวม จำนวนข้อที่สร้างขึ้นในครั้งแรกควรมีประมาณ 30 ข้อความขึ้นไป เพราะจะต้องเลือกข้อความให้เหลือประมาณ 20-25 ข้อความในแต่ละเรื่องที่จะวัด

3. เมื่อได้ข้อความเพียงพอแล้วก็บรรจุลงในสเกล โดยให้มีตัวเลือก 5 ตัวเลือกดังนี้ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

4. นำข้อความที่สร้างขึ้น ไปให้ผู้เชี่ยวชาญเรื่องนั้นๆ ตรวจสอบ โดยพิจารณาด้านคุณลักษณะและความเหมาะสมของภาษาที่ใช้ ตลอดจนการตอบ กับข้อความว่าสอดคล้องกันเพียงใด

5. ทำการทดลองขั้นต้นก่อนนำไปใช้จริง โดยนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง จำนวนหนึ่ง เพื่อตรวจสอบ ความชัดเจน ของข้อความและภาษาที่ใช้อีกครั้ง และตรวจสอบคุณภาพด้านอื่นๆได้แก่ ความเที่ยงตรง ค่าอำนาจจำแนก และความเชื่อมั่นของมาตรวัดเจตคติ ครั้งสุดท้าย เหตุผลที่ต้องการวิเคราะห์ข้อความก็เพื่อเลือกเอาเฉพาะข้อความที่มีความแตกต่างของคะแนนในกลุ่มที่ได้คะแนนสูงสุดกับกลุ่มที่ได้คะแนนต่ำสุด เพราะถือว่า ข้อความเหล่านั้นสามารถจะวัดความรู้สึกที่แตกต่างกันได้

สรุปได้ว่า การวัดเจตคติ นิยมวัดออกมาทางบวก และทางลบ ทางบวก หมายถึงเจตคติในทางดี ส่วนทางลบ หมายถึงเจตคติไปในทางตรงข้าม เจตคติเป็นเรื่องยากในการวัดเนื่องจากเป็นเรื่องของความรู้สึก จิตใจ และอารมณ์ ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยเลือกใช้วิธีการสร้างแบบทดสอบวัดเจตคติตามแนวของ เรนิส ลิเคิร์ต (Renis Likert)

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. งานวิจัยในประเทศ

ปรารภนา บุตรอุตม (2548, บทคัดย่อ) ได้ทำวิจัยเรื่องผลการจัดกิจกรรมการสร้างความคิดสร้างสรรค์ตามแนวคิดของกิลฟอร์ด (Guilford) ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการใช้ภาษาไทยอย่างสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบ 1) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการสอน การสร้างความคิดสร้างสรรค์ตามแนวคิดของ กิลฟอร์ด (Guilford) ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน 2) เปรียบเทียบความสามารถในการใช้ภาษาไทยอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการสอนการสร้างความคิดสร้างสรรค์ตามแนวคิดของกิลฟอร์ด(Guilford)กับเกณฑ์ร้อยละ 80 ของคะแนนเต็ม กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2/2 โรงเรียนอนุบาลสว่างแดนดิน ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2548 จำนวน 30 คน ที่ได้มาจากการเลือก แบบเจาะจง (Purposive Selection)เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วยแผนการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย การสร้างความคิดสร้างสรรค์ตามแนวคิดของกิลฟอร์ด(Guilford)เรื่องภาษาพาที่แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย และแบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดสร้างสรรค์ ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ 1) นักเรียนที่เรียนโดยการจัดกิจกรรมการสร้างความคิดสร้างสรรค์ ตามแนวคิดของ กิลฟอร์ด (Guilford) ระหว่างก่อนและหลังเรียน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 2) นักเรียนที่เรียนโดยการจัดกิจกรรมการสร้างความคิดสร้างสรรค์ ตามแนวคิดของ กิลฟอร์ด (Guilford) มีความสามารถในการใช้ภาษาไทยอย่างสร้างสรรค์ไม่ต่ำกว่า ร้อยละ 80 ของคะแนนเต็ม

อภิรักษ์ สิริรัตนจิตต์ (2549, หน้า 94) ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาความสามารถด้านการเขียนเชิงสร้างสรรค์โดยการใช้ตัวตลกหนึ่งตะลุง ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อศึกษาความสามารถด้านการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของกลุ่มที่เรียนโดยการใช้ตัวตลกหนึ่งตะลุง 2) เพื่อเปรียบเทียบความสามารถด้านการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ระหว่างกลุ่มที่เรียนโดยการใช้ตัวตลกหนึ่งตะลุง กับกลุ่มที่เรียนโดยการจัดการเรียนรู้ปกติ ผลการวิจัยพบว่าความสามารถด้านการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของกลุ่มที่เรียนโดยการใช้ตัวตลกหนึ่งตะลุง หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และมีความสามารถด้านการเขียนเชิงสร้างสรรค์สูงกว่ากลุ่มที่เรียนโดยการจัดการเรียนรู้ปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ทัศนัย ไพรี (2550, หน้า 72) ทำการวิจัย เรื่องการพัฒนาความสามารถการเขียนสร้างสรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยโดยใช้ภาพการ์ตูนประกอบการสอน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 สรุปผลได้ดังนี้ 1) ความสามารถการเขียนเชิงสร้างสรรค์กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ภาพการ์ตูนประกอบการสอนของนักเรียนชั้น

ประถมศึกษาปีที่ 4 มีผลสัมฤทธิ์ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
 2) ความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ภาพการ์ตูนประกอบการสอนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 สูงกว่าการสอนปกติอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 3) นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ การเขียนเชิงสร้างสรรค์กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยโดยใช้ภาพการ์ตูนประกอบการสอน ในภาพรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด

สุวรรณ มาลิวัลย์ (2551, บทคัดย่อ) ทำการวิจัย เรื่องการพัฒนาทักษะ การอ่าน การคิดและการเขียนโดยใช้แนวคิด รูปแบบกระบวนการคิดสร้างสรรค์ (synectics instructional model) ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนา 1) ทักษะการอ่าน การคิด และการเขียน โดยใช้แนวคิดตามรูปแบบกระบวนการคิดสร้างสรรค์ ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยกำหนดเกณฑ์เฉลี่ยร้อยละ 70/70 2) เพื่อศึกษาสภาพความสามารถของนักเรียนด้านทักษะการอ่าน การคิด และการเขียนของนักเรียน กลุ่มเป้าหมาย คือนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านแฝกโนนสำราญอำเภอเขียงยืน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 3 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2551 จำนวน 20 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้ แบบประเมินผลงาน แบบสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียน ผลการวิจัย พบว่าการวิเคราะห์ ผลงานของนักเรียนมีค่าเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 74.70 อยู่ในระดับดี

จักรเพชร สุริยะกมล (2551, บทคัดย่อ) วิจัยเรื่อง เปรียบเทียบความสามารถ ในการคิด และเขียนเชิงสร้างสรรค์วิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ KWLและวิธีการเรียนรู้รูปแบบกระบวนการคิดสร้างสรรค์ มีจุดมุ่งหมายเพื่อเปรียบเทียบ ความสามารถในการคิดและเขียนเชิงสร้างสรรค์ ระหว่างก่อน และหลังการทดลอง ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ทั้งกลุ่มที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ด้วยวิธีการเรียนรู้แบบKWLและวิธีการเรียนรู้รูปแบบกระบวนการคิดสร้างสรรค์ พบว่านักเรียน กลุ่มที่ได้รับการเรียนรู้แบบ KWL มีความสามารถในการคิดและการเขียนเชิงสร้างสรรค์วิชา ภาษาไทยสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01ส่วนนักเรียนกลุ่มที่ได้รับการเรียนรู้รูปแบบ กระบวนการคิดสร้างสรรค์ มีความสามารถในการคิดและการเขียนเชิงสร้างสรรค์วิชาภาษาไทย สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ศศิพิมล พิกุลทอง (2550, บทคัดย่อ) ผลการใช้เทคนิคซินเนคติกส์(synectics) และ เทคนิคการคิดแบบโป (PO) ที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 2 การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลองเพื่อเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ทาง วิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ก่อนและหลังการใช้เทคนิคซินเนคติกส์ เพื่อ เปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ก่อนและ หลังการใช้เทคนิคการคิดแบบโป (PO) และเพื่อเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ทาง

วิทยาศาสตร์ และผลงานสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการฝึกเทคนิคซีเนคติกส์ กับนักเรียนที่ได้รับการฝึกเทคนิคการคิดแบบโป (PO) กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 40 คน และทำการสุ่มอย่างง่ายเพื่อเข้าตามกลุ่ม กลุ่มละ 20 คน กลุ่มที่ 1 สอนโดยใช้ชุดฝึกความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์โดยใช้เทคนิคแบบโป กลุ่มที่ 2 สอนโดยใช้ชุดฝึกความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์โดยใช้เทคนิคซีเนคติกส์ ใช้เวลาทดลอง 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 5 วัน วันละ 1 กิจกรรม โดยแต่ละกิจกรรมใช้เวลา 60 นาที เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย ชุดฝึกความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์โดยใช้เทคนิคแบบโป ชุดกิจกรรมฝึกความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์โดยใช้เทคนิคซีเนคติกส์แบบวัดความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์ และแบบประเมินโครงการวิทยาศาสตร์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ independent t-test และ dependent t-test ผลการวิจัยปรากฏดังนี้ 1. หลังการฝึกด้วยกิจกรรมซีเนคติกส์ นักเรียนมีความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์เพิ่มมากขึ้นจากก่อนฝึก อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 2. หลังการฝึกด้วยกิจกรรมโป นักเรียนมีความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์เพิ่มมากขึ้นจากก่อนฝึก อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 3. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการฝึกโดยใช้ เทคนิคซีเนคติกส์ กับนักเรียนที่ได้รับการฝึกโดยใช้เทคนิคการคิดแบบโป (PO) มีความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์ไม่แตกต่างกัน แต่นักเรียนที่ได้รับการฝึกโดยใช้ เทคนิคซีเนคติกส์ มีผลงานสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์น้อยกว่านักเรียนที่ได้รับการฝึกโดยเทคนิคการคิดแบบโป (PO) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

บุญชอบ สุขสมพิช (2551, หน้า 80) วิจัยเรื่องการเปรียบเทียบความสามารถในการเขียนสร้างสรรค์และเจตคติต่อวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ระหว่างกลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบโมเดลชิปปากับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคระดมสมองสู่ฝั่งความคิด ผลการวิจัยพบว่า 1) ความสามารถการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของกลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบโมเดลชิปปากับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคระดมสมองสู่ฝั่งความคิด มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยกลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนโดยใช้เทคนิคระดมสมองสู่ฝั่งความคิดมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่ากลุ่มที่จัดการเรียนรู้แบบโมเดลชิปปา 2) เจตคติต่อวิชาภาษาไทยของกลุ่มทดลองที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ แบบโมเดลชิปปากับกลุ่มที่จัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคระดมสมองสู่ฝั่งความคิดไม่แตกต่างกัน

2. งานวิจัยต่างประเทศ

มีดอร์ (Meader, 1995, p.1309 - A) ได้ศึกษาผลการใช้วิธีการฝึกการคิดเชิงสร้างสรรค์การเชื่อมโยงความคิดรูปแบบกระบวนการคิดสร้างสรรค์กับนักเรียนอนุบาลเปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงความคิดสร้างสรรค์ ความคิดรวบยอด ระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม พบว่านักเรียนมีความสามารถในการใช้เหตุผลโดยใช้หลักการเปรียบเทียบ และได้รับประโยชน์ในการฝึก

กิจกรรม การเชื่อมโยงความคิด ยังพบว่าการศึกษาครั้งนี้แสดงให้เห็นถึงการฝึกการคิดสร้างสรรค์ในระดับอนุบาลช่วยป้องกันไม่ให้เกิดการคิดเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนลดลงด้วย

เคนซ์ (Knez, 1993, p. 563-A) ได้ศึกษาแนวทางการเขียนเชิงสร้างสรรค์โดยแนวความคิดเชิงเพื่อฝึ้นั้นประกอบด้วยเรื่องราวที่ไม่เหมือนหรือห่างไกลจากโลกแห่งความเป็นจริงหรือแห่งเชิงประจักษ์ซึ่งเป็นโลกแห่งประสบการณ์ของผู้อ่านอย่างไรก็ตามการเขียนเรื่องเพื่อฝึ้นสามารถเปิดเผยให้เห็นถึงความเป็นจริงที่สอดคล้องกับโลกเชิงประจักษ์ได้ดังนั้นเรื่องราวเชิงเพื่อฝึ้นจึงมีคุณค่าด้านสติปัญญาหรือความคิดแนวการเขียนที่สำคัญจะใช้ถ้อยคำที่มีความเป็นไปได้ ทฤษฎีเกี่ยวกับอุปมาอุปไมยและการกล่าวถึงความคลุมเครือสำหรับการสืบค้นคุณค่าทางสติปัญญาของเรื่องราวเชิงเพื่อฝึ้น สำหรับเรื่องราวต่างๆ ที่รวบรวมไว้จะเสนอรูปแบบเชิงสร้างสรรค์ที่เรียบง่าย เช่น เรื่องนกเงือก ปีสาง และมีมมีที่ไม่ตาย ตลอดจนการใช้พลังด้านอารมณ์ของความคลุมเครือ

ไรท์ (Wright, 1998, p. 239- A) ได้ทำการวิจัย เรื่องความคิดสร้างสรรค์ แรงจูงใจ และพฤติกรรมต่อต้าน ที่มีต่อการรับรู้ของเด็กวัยรุ่นต่อประสบการณ์ในโรงเรียนมัธยม ตัวอย่างเป็นนักเรียนที่มีพฤติกรรมต่อต้าน มีแรงจูงใจทางการเรียนต่ำ เปรียบเทียบกับกลุ่มที่มีแรงจูงใจในการเรียน เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ และคุณภาพ โดยใช้การสังเกต สัมภาษณ์ ทำแบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ ทำงานกลุ่ม ผลการศึกษาพบว่านักเรียนที่มีแรงจูงใจต่ำมีความสามารถด้านการคิดสร้างสรรค์สูง มีลักษณะเป็นผู้มีความคิดสร้างสรรค์

ซิมสัน (Simpson, 1999, p. 106-A) ได้ศึกษาเปรียบเทียบระหว่างความสัมพันธ์ของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความคิดสร้างสรรค์ ความฉลาด แรงจูงใจ และเพศของเด็กปัญญาเลิศ โดยใช้รูปแบบเรนซูลี่ อธิบายลักษณะของความเป็นเลิศทางปัญญา เกี่ยวกับความฉลาดระดับสูง ความสามารถด้านการคิดเชิงสร้างสรรค์ และการปฏิบัติงานขั้นสูงโดยใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนปัญญาเลิศ โดยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลสหสัมพันธ์ของเพียร์สัน พบว่า ความฉลาดและแรงจูงใจ เป็นปัจจัยสำคัญต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของเด็กปัญญาเลิศ

แอนเอลโล (Aniello, 2004, pp. 2755-A) ได้ศึกษาการเปลี่ยนแปลงการคิดสร้างสรรค์ระหว่างนักศึกษาปริญญาตรีในวิทยาลัยพีมอติของมหาวิทยาลัยแวนเดอร์บิลด์ การศึกษามุ่งเน้นปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษากับอาจารย์ของพวกเขาในการศึกษาครั้งนี้กระทำกับนักศึกษาปริญญาตรีจำนวน 36 คน ในภาควิชามนุษยศาสตร์และพัฒนาศาสตร์ เรื่องความเข้าใจองค์กรวิธีการศึกษาให้นักศึกษาทำป้ายชื่อเชิงสร้างสรรค์ 1 ป้ายในตอนเริ่มต้นภาคเรียนและอีกครั้งในตอนต้นภาคเรียน ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนพบว่าการเปลี่ยนแปลงอย่างมีนัยสำคัญ (ได้แก่การเพิ่มขึ้น) ในความคิดสร้างสรรค์ของนักศึกษาจากแบบวัดของเพียร์สัน วัดการประมาณค่าของผู้ตัดสินความคิดสร้างสรรค์จำนวน 21 คน แบบวัดเชิงปริมาณ 2 ฉบับ ที่วัดสภาพแวดล้อมห้องเรียนคือภาระงานของอาจารย์และการเข้าร่วม อย่างมีนัยสำคัญในด้านความคิดสร้างสรรค์ จากการทดสอบหลังเรียน มีความคิดสร้างสรรค์ เพิ่มขึ้นแสดงให้เห็นว่าระดับความคิดสร้างสรรค์เพิ่มขึ้นกว่าก่อนเรียน

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการคิดสร้างสรรค์ การเขียนสร้างสรรค์ทั้งในประเทศ และต่างประเทศจะเห็นได้ว่าการที่จะพัฒนาความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ให้ได้ผลดีนั้นจะต้องได้รับการฝึกฝนที่เป็นระบบ โดยใช้รูปแบบการสอนวิธีการสอน และเทคนิควิธีการเรียนรู้แบบต่างๆ ดังนั้น ครูควรจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างหลากหลาย เพื่อให้นักเรียนได้รู้จักใช้จินตนาการ ใช้ความคิดอย่างกว้างขวาง และสามารถถ่ายทอดความคิดออกมาได้ วิธีสอนโดยใช้กระบวนการคิดสร้างสรรค์ หลักการ แนวคิดของ จอยส์, และวีล (Joyce, & Weil, 1966, pp. 239 - 255) พัฒนาขึ้นจากแนวคิดของ กอร์ดอน (Gordon) ที่กล่าวว่าบุคคลทั่วไปมักยึดติด กับวิธีคิดแก้ปัญหาแบบเดิมๆ ของตน โดยไม่ค่อยคำนึงถึงความคิดของคนอื่น ทำให้การคิดของตนคับแคบ และไม่สร้างสรรค์ บุคคลจะเกิดความคิดเห็นที่สร้างสรรค์แตกต่างไปจากเดิมได้ หากมีโอกาสได้ลองคิดแก้ปัญหาด้วยวิธีการที่ไม่เคยคิดมาก่อน หรือให้บุคคลจากหลายกลุ่มประสบการณ์ มาช่วยกันแก้ปัญหาจะได้วิธีการที่หลากหลาย และมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นซึ่งทิสนา แคมมณี (2552, หน้า 253) ได้นำมาประยุกต์เป็นการสอนกระบวนการคิดสร้างสรรค์ 6 ขั้นตอน คือ ขั้นนำ ขั้นการสร้างอุปมาแบบตรง ขั้นการสร้างอุปมาบุคคลกับสิ่งของ ขั้นการสร้างอุปมาคำคู่ขัดแย้ง ขั้นการอธิบายความหมายของคำคู่ขัดแย้ง ขั้นการนำความคิดใหม่มาสร้างสรรค์งาน การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยสนใจที่จะเปรียบเทียบความสามารถในการเขียนสร้างสรรค์ และเจตคติต่อการเรียนภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่สอนโดยใช้กระบวนการคิดสร้างสรรค์กับการสอนปกติ เพื่อจะให้นักเรียนมีความสามารถในการเขียนสร้างสรรค์เพิ่มขึ้น